

✓

גנוזך המדינה
מזכ"ל - יחסי

PAID

18.6.69 sale'

6.4969
per. - 26

3

מחלקה

פ ר ט י כ ל

ישיבת ועדת השרים העליונה לענין ירושלים

ב' בתמוז תשכ"ט - 18.6.69

נכחו השרים:

י. אלון - יו"ר, מ. בגין, מ. בנטוב, י. גלילי,
מ. קול, ח.מ. שפירא, א. ששון

נעדרו השרים:

א. אבן, ח. גבתי (בחול), ז' ורהפטיג (בחול),
פ. ספיר (בחול), י.ש. שפירא, ז. שרף.

ד. אגמון	-	משרד לקליטת העליה
י. אורן	-	האוניברסיטה העברית
י. דש	-	משרד הפנים
א. הרמן	-	האוניברסיטה העברית
מ. כהני	-	משרד הפנים
י. לוי	-	מינהל מקרקעי ישראל
מ. מנדלבאום	-	מינהל מקרקעי ישראל
מ. סהר	-	משרד הפנים
ע. סיון	-	משרד האוצר
מ. סילברסטון	-	משרד הפנים
א. סלע	-	לשכת השר פ. ספיר
ט. קולק	-	ראש עיריית ירושלים
ד. רזניק	-	צוות תכנית אב של הר הצופים
צ. רפיוח	-	משרד החוץ
א. שדה	-	האוניברסיטה העברית
א. שחר	-	האוניברסיטה העברית
ש. שפירא	-	מינהל מקרקעי ישראל
ש. שקד	-	צוות תכנית אב של הר הצופים
י. הרפז	-	האוניברסיטה העברית
מ. ניר	-	מזכיר הועדה

רשמה: מ. טרלו

קרית האוניברסיטה העברית על הר הצופים

היו"ר השר י. אלון: אני מתכבד לפתוח את ישיבת הועדה. קבענו את המקום הזה כמקום א' התכנסותנו כדי שנוכל להסתכל על המתאר עצמו, במידה שכמה בקודות לא תהיינה ברורות במידה מספקת.

ננסה היום למצות את הדיון כדי שלא נצטרך להתכנס פעם נוספת בנושא זה.

עלי להבהיר תחילה את הצד המשפטי של סמכותנו בנושא הזה. מן הצד המדיני-ציבורי מצאה הממשלה לנכון למנות מחוכה ועדה מיוחדת עליונה בעניני ירושלים בכל הקשור באיחודה ופיתוחה של ירושלים המזרחית. אולם, מהרגע שהעיר אוחדה על פי המשפט הישראלי, ברור לחלוטין, שכל התוקים החלים על מערבה של העיר, שוררים גם במזרחה. ואותו דבר חל גם על הועדה לבנין ערים וכל הפרוצדורות של האישורים כפי שמקובל בחלקיה האחרים של העיר.

בכל זאת זאת ראתה לנכון לתעלות את ערעורה של האוניברסיטה העברית בפני הועדה, על החלטת הועדה לבנין ערים, משום שמדובר, בין השאר, לא רק בעתיד התפתחותה של האוניברסיטה כהר הצופים, אלא גם באחד הגורמים המאפשרים בנין מזרחה של העיר. מבחינה זו, אין דין הר הצופים כדין גבעת רם או רחביה או כל שכונה אחרת בירושלים. אולם, אין בכוונתי לשלול מסמכויותיה החוקיות של הועדה לבנין ערים.

אני מזכיר לכולנו שזו ועדה בעלת סמכות סטטוטורית. לא נעשה שום דבר שיש בו משום הפרת החוק. אבל הועדה הסטטוטורית הזאת קבלה את סמכותה על פי החלטת הממשלה ועל פי החוק של הכנסת, מכאן מקור סמכותה.

כמה ממשרדי הממשלה מיוצגים בוועדה הזאת ע"י מינוי נציגים על פי הרכבה הפונקציונאלי. היו מקרים בעבר, במקומות פחות רגישים מאשר בירושלים, בהם היתה התנגשות בין גורמים שונים לגבי תכנון מסוים, ולעתים הממשלה, או ועדה מועדונית, פסקה בניגוד למה שהתקבל בוועדה לבנין ערים. ע"י הנחיה שכל שר נתן לנציגו בוועדה לבנין ערים, נתקבלה החלטת אחרת בין אם היא טובה יותר ובין אם היא רעה יותר.

מה שאוחלט בוועדת השרים העליונה לענין ירושלים יחייב את נציגי הממשלה בוועדה. בזה אמרתי את דעתי. אנחנו ניגש מיד לשמיעת הדעות השונות בנושא הזה. נראה לי שיהיה זה נכון יותר אם ניתן את רשות הדיבור תחילה למיניגים, לנציגי האוניברסיטה, במקרה זה.

מר א. הרמן:

אני אניד כמה משפטים ואחר-כך אבקש
ממר שחם לדבר.

אני רוצה להודות לוועדה על שהסכימה
לדון בנושא הזה ועל כך שמצאה לנכון לקיים את הדיון דוקא במקום זה.

ב-28.4 פניתי אל ראש הממשלה וביקשתי

לטפל בנושא הזה הכולל את גבולות האוניברסיטה בהר הצופים ומה
צריך לדחוס למקום הזה. מוסכם שצריך למקם במקום הזה קמפוס
אוניברסיטאי אשר ישרת - מבחינת הוראה ומחקר וכו' - 18,000
סטודנטים בשלב הראשון, ויתן מקום לשיכון על ההר ל-5000 סטודנטים,
ועל ידי הר הצופים, כגבעה הצרפתית, לעוד 2500 סטודנטים ובני
משפחותיהם.

כדיון שהתקיים בסוף ינואר, בראשותו

של מר אשכול ז"ל והשר ח.מ. שפירא, ייבדל לחיים, סוכם, שאם אחרי
בדיקה לא נוכל למקם את זה בשטח המצומצם שנקבע ע"י הוועדה המחוזית,
נחזור לשאלה הזאת.

(מצביע על המפה) מוצע לנו לבנות

רק מה שבמסגרת הקו הכחול. אם זה יבוצע, תבואנה התוצאות הבאות:

א. איננו יכולים למקם על ההר הצופים

5000 סטודנטים.

ב. לא נוכל להקים מרכז קהילתי במקום.

שהיה צריך לשרת את כל הציבור. יחסרו לנו 1500 מקומות לשיכון.

נצטרך להקים מבנים רב-קומתיים, בני 8 קומות ולפצל את השיכונים
של האוניברסיטה וזה יוריד את האפשרות של ריכוז השטחים מסביב
כמרכז קהילתי. הדבר ייקר בהרבה את הבניה.

אנחנו הצענו להקים מבני הוראה

בכביש הפנימי. הוצע לנו שהכביש יעבור במקום אחר (מצביע על המפה).
זה יהיה כביש ציבורי שאי אפשר למקם שם בנינים על ידו. נצטרך
להרחיק את הבניה, ופירוש הדבר שנצטרך לבנות לגובה. זה ייקר
את הבניה של מבני ההוראה והמחקר לפחות ב-20% נצטרך גם
למצוא מקומות חניה. זה יגרום לאוניברסיטה הוצאה של 20 מיליון ל"י
ואף יותר.

אנחנו הצענו קמפוס אוניברסיטאי

שמבחינת מבני ההוראה הוא יהיה הגיוני, ולהשאיר קצת רזרבה
לשלוחה המזרחית של ההר. זה מעבר לקו המבדיל בין האקלים העתידי
של המזרח והמערב. זה נותן לנו תכנון הגיוני קהילתי של חיי

הסטודנטים על הר הצופים, מבחינת יוקר הבניה, הוא הפתרון הזול והמתאים ביותר. אנחנו גם סוענים שמבחינת מעלה ההר זה לא פוגם, זה יצא יפה ביותר. לעומת זה, מה שהוצע לנו היום, הופך את הקמפוס הזה לקמפוס בעל אופי עירוני בלי מרחבים של ירק בתוך הקמפוס ועל יד הקמפוס. אבקש את ד"ר שחר שטיפל בעניין הזה בשתי ועדות, לומר את דברו.

ד"ר שחר: מה מתוכנן היה להבנות בתחום הזה בתכנית המקורית?

התכנית של העליה של האוניברסיטה להר הצופים מתחלקת לשני חלקים. החלק הראשון של בניני ההוראה והמחקר, והחלק השני מבוסס על הקמת קריה אוניברסיטאית, מקום מגורים לסטודנטים ולדוקטורנטים עם משפחותיהם. שני החלקים צמודים זה לזה בכדי לאפשר קומוניקציה נוחה ובטיחות לקמפוס. הרעיון הוא ליצור יחידה חיה ותוססת במשך כל ימות השנה. העניין נשקל ונבדק באופן יסודי מאד, מה אפשרויות הבניה. בעניין ההוראה, המסקנה ברורה בהחלט, שאין אפשרות לבנות קמפוס הוראה על הר הצופים שיהיה מוקם ממספר קטן של יחידות. יש שתי אפשרויות: או בניה של מספר קטן של מכונים על ההר, או העלאת שלוש - ארבע פקולטות ראשיות של האוניברסיטה העברית בירושלים. אין אפשרות לבחור באחת מהפקולטות, הן משולבות זו בזו הן מבחינת הלימודים של הסטודנטים והן מבחינת ההוראה של המורים. לכן החלטה נפלה להחזרת האוניברסיטה להר הצופים ועליה של 4 פקולטות ראשיות בירושלים. הכוונה היא להעלות את הפקולטה למדעי הרוח והחברה, המשפטים והחינוך. נוסף לכך, שורה של גופים הקשורים אל הפקולטות האלה, כמו בית הספר לעבודה סוציאלית, המחלקה לארכיאולוגיה, מוסדות מחקר נוספים.

אם התכנית המקורית כבר התגשם בשנת הלימודים הקרובה, ילמדו 2200 סטודנטים שם, מהם אלף משפחות ו-1200 תלמידי הפקולטה למדעי הטבע שנה ראשונה.

אני רוצה להדגיש שהעליה להר הצופים מאפשרת את גידול מספר התלמידים בפקולטה למדעי הטבע מ-750 ל-1200 בשנה הבאה. אם התכנית המקורית תתגשם בעוד 4 - 5 שנים, ילמדו על הר הצופים בין 13,000 עד 13,500 סטודנטים. הגוף העיקרי יימצא על הר הצופים. התכנון הסופי של ההר מיועד להסיל עד 18,000 סטודנטים. זה הגבול שאנחנו רוצים מבחינת פיסיית להעלות אל ההר.

המספרים של 13 אלף סטודנטים בע

5 שנים, מבוססים על תחזיות לגידול של הסטודנטים בישראל ועל שמירת חלקה של האוניברסיטה בירושלים. יש סיכויים שהמספרים יתממשו, במידה שנוכל לעמוד באופן פיסי בקליטה של מספרי הסטודנטים. מתוך המספר שציינתי, יש אחוז חשוב של סטודנטים מחו"ל. בעונת הלימודים הבאה יהיו 3000 סטודנטים מחו"ל שחלק ניכר מהם שייך לפקולטות של מדעי הרוח. התכנית באה לענות על יכולת הקליטה של האוניברסיטה, של סטודנטים מחו"ל, שניתנת להם תשומת לב רבה באוניברסיטה, מבחינת קליטתם בישראל.

אם ההחלטה היא לשיבת האוניברסיטה

להר הצופים, היא מוכרחה לחול על הכל ואין אפשרות למצל. יש לדאוג, מבחינה פיסיית, לאפשרות איכלוס של סטודנטים נוספים.

לב האוניברסיטה זו הספריה הגדולה

ויש כוונה להקים ספריה, שאמנם איננה תחליף לספריה האוניברסיטה בגבעת רם, אבל הספריה תהיה לימודית ותספק מקומות ישיבה ל-3000 סטודנטים. בהר הצופים. הקמפוס צריך להיות מקום בו יבלה הסטודנט מהבוקר ועד הערב. לכן מתכננים ספריה גדולה שתאפשר לסטודנט מקום לימודים נוח במשך כל תקופת לימודיו.

בנוסף למוסדות ההוראה על הר הצופים

כל מכוני המחקר הקשורים לפעילות של מוסדות ההוראה וקשורים ישירות לפקולטות למדעי הרוח, יהיו על ההר. עם ההתקדמות המהירה בלימודים, במחקר, הולך וגדל גם השטח הזה.

בצמוד לאיזורי ההוראה והמחקר,

יהיו גם המוסדות המרכזיים של האוניברסיטה העברית בירושלים. המינהלה, הדיקנים השונים, כל הייצוג של האוניברסיטה. כך שמלבד הסטודנטים שיימצאו פה, צריך גם לקחת בחשבון שיהיו על ההר עוד אלפים איש שיסייעו למינהל של האוניברסיטה כאן.

יש לאוניברסיטה שיכון סטודנטים

אבל השיכונים מפורזים במקומות שונים בעיר.

אין מספיק שיכונים ויש גם צורך להגדיל

את כושר הקליטה של המקומות לסטודנטים. אם רוצים לשפור על מקומה של ירושלים בין האוניברסיטאות, יש לדאוג למספר מספיק של שיכונים. פיזורם של השיכונים גם אינז מאפשרים ליצור קהיליה של סטודנטים, אותו גוף בו חיים הסטודנטים, שבו קיים מרכז וחיים אקדימיים.

לצורך זה, התכנון הוא לבנות קריה של סטודנטים שמסוגלת לקלוט עד 7500 נפש. זה הפרויקט הגדול ביותר במזרח ירושלים מבחינת מספר האנשים. יהיה מרכז קהילתי גדול שיספק שירותי דת, בידור, מסחר, כל השירותים שקהילה צריכה באותו מרכז.

ל-18,000 תלמידים יש גם צורך לדאוג למקומות פתוחים. השטח הכללי בתכנית המקורית, זה שטח קטן מאד. כל האוניברסיטאות החדשות שנבנות היום, הן בסדר גודל של פי 4 מהגודל המקורי, בתכנית שהגשנו. ישנם קשיים טופוגרפיים של הר הצופים שמכריחים אותנו להלחם ב-800 דונם, אבל הקמפוס יהיה בנוי כמעט כולו בטון ולבנים ולא יתכן לדרוש סטודנטים שלא יהיה להם מקום שיוכלו בו לצאת ולהתרענן. לכן יש צורך במקומות ירוקים.

בעידן של טכנולוגיה מתפתחת במהירות כזאת, נוצרים תחומים חדשים למחקר ועוד. חשבנו שהקמפוס בגבעת רם יספיק ל-50 שנה, אבל קצב הגידול של כיווני המחקר החדשים הוא עצום. כאשר ניגשים לבנות קמפוס על הר הצופים, מזכירים לעשות את החשבון לעוד 30 שנה, ואין ספק שתהיה התפתחות של כיווני מחקר חדשים, וחובה עלינו לתכנן עוד שטחים כדי שיהיה מקום לאוניברסיטה בעוד 30 שנה ולא רק היום.

לסיכום:

- א. מבחינת המחקר וההוראה, אין אפשרות למלא את הפרוגרמה האקדמית.
- ב. אין רזרבה של פיתוח מחקר וכיווני הוראה. זו פגיעה חמורה ביותר בעידן שלנו.
- ג. הקיצוץ מבחינת השטחים לשיכונים הסטודנטים, הופך אותם למצבור של בנינים בודדים וחסרי מרכז.
- ד. חוסר כל יכולת לגידול של האוניברסיטה העברית בעתיד הקרוב; ל-5 השנים הקרובות, אי אפשר לבנות קמפוס חדש. העברה של קמפוס אוניברסיטאי איננה דומה להעברה של בי"ח"ר. כאן מדובר על העלאת קמפוס של מורים. גם אם הם רוצים מאד בכך, הרי מדובר על העלאת 1500 מורים. הם צריכים לשתף אתנו פעולה בעליה להר. אין זה מן הדברים הקלים לשכנע אותם לעלות להר, ובפרט אם לא יוכסחו התנאים לכך. קיימת נכונות מצדם, הבה לא נפגע באימון המורים שהצטזמו בשטחים שתוכננו מראש, עלולים לפגוע בפעילות האקדמית שלנו. נשתדל לשמור על השטח המלא של המורים, שמא תיפגע הפעילות האוניברסיטאית של האוניברסיטה. נשמור על השטח הדרוש.

מר י. הרפז:

אני רוצה להוסיף כמה דברים.

ההנחה של הצוות המתכנן היתה על בסיס של אוכלוסית סטודנטים מסויימת שהנורמה של שטחים הדרושים עבורם היא אחת הנורמות הקיימות הנוחות, של 7,2 מ' לסטודנט, מול 9 - 10 מ' במקומות אחרים.

התכנית שלנו כפי שהתגבשה על יסוד שיהות מוקדמות, לא נתקלה בסיכום, ונקבע הקו הכחול (מצביע על המפה) נסינו להתמודד עם התכנון לאור התביעה הזאת, והוכן תכנון אלטרנטיבי. התכנון האלטרנטיבי הוצג בפני הועדה. שתי הועדות האלה דחו את התכנית האלטרנטיבית דחיה מוחלטת, ונקבע שבתכנית כזאת אין אפשרות להעביר את האוניברסיטה אל הר הצופים.

מן הראוי לשים לב למספר נקודות שמתעוררות והן מעמידות בפני הצוות בעיות חמורות.

ניתוח מראה שהמשטח העליון שהוא באחוז בניה של עד 20%, הוא שטח נוח לבניה, ומכאן הצוות הגיע למסקנות של תכנון וגישה למימדי עומק ורוחב. הטיעון, כפי שניתן בשעתו, ע"י הועדה המחוזית, לקבוע את קו הבינוי על הקו הכחול, אומרת שהכניה היא על המדרונות המערביים. בהתאם לכך נקבע הקו כפי שנקבע.

כאשר נסינו להתמודד עם הקו הכחול,

הסתברו הדברים הבאים:

המפה הזאת (מצביע) מראה את התכנון הכללי של הצוות על בסיס תכנית המתאר, כאשר הקו הכחול מותחם בשטח המוצע, שמראה מה השטח העומד לרשותנו, על מנת להתמודד עם הבעיה. הקו הכחול משמעותו שמול שטח שכולל 800 דונם שביקשנו, נותנים לנו 450 דונם.

מה ניתן לעשות ומה לא ניתן לעשות בתוך השטח הזה, לפי 450 דונם. יש עוד 20% שפוע, 96 דונם. כמזרח יש עוד 90 דונם, שטח שאינו מיועד לבניה כמו פינה, שטח שאינו ניתן לניצול - 25 דונם. שטח שניתן לניצול נמוך עקב קיומם של מבנים הסטוריים שהאוניברסיטה החליטה לא להרוס אותם - 65 דונם. לשיכוני סטודנטים 67 דונם. בסך הכל יש 450 דונם. נשאר לנו שטח פנוי לתמרון הכניה - 67 דונם למעשה.

מתוך ראיית המתחם הזה, צריך לצאת

מנקודות מוצא אלה: המבחן האחד הוא התכלית והשני הפועל היוצא. המבחן התכליתי נוגע להוראה ומחקר; השני - הסטודנטים בקמפוס. השטח שעומד לרשות בניית שיכוני סטודנטים מהשטח שביקשנו לאשר, מאפשר בנייה ל-2500 מקומות בקירוב, וכולם נמצאים בבנייה. נוסף לזה הועמד לרשותנו שטח של 67 דונם על הגבעה הצרפתית, על מנת לתכנן שיכון למשפחות כך שלסטודנטים חסרים לנו 2500 מקומות נוספים. המסקנה שנתבקשה היא: לקצץ במתחם ההוראה ולהוסיף מתחת לגן הבוטני מקומות ל-1800 סטודנטים. אין לנו מקום ל-1000 סטודנטים נוספים. 37 דונם נוספים על מנת לבנות 800 מבנים נוספים, עשויות להכליל 650 יחידות. משמע למספר של 800, חסר לנו שטח גם כן. הרעיון המרכזי של קהיליה, של אוכלוסיה מרוכזת סביב מערכת שירותים קהילתיים, מתמוסס.

מכיון שהבניה שלנו מתבססת על

תנועה אופקית, קביעת הועדה יוצרת אצלנו ייקור הבניה ב-25% וזה על 50,000 ממ"ר, שזה לפי אומדן זהיר, במחירים של היום, 15 מיליון ל"י נוספים. העברת 1500 סטודנטים מייקר את הבניה ב-6 מיליון ל"י, הכל מחירים של אפריל 1969.

נקודה נוספת: בתכנית המקורית

המתכנן הציג תביעה שהשטח צריך להיות מתוכנן כך שיאפשר 5000 חניות. 2500 כלי רכב יכולים להיות בתכנית המקוצצת, לא נשאר שטח לחניות פתוחות, פירושו של דבר, חניות מקורות, וזוהו הוצאה של 20 מיליון ל"י נוספים. זה הצד הכספי הכלכלי של אפשרויות אלטרנטיביות ברגע שהשטח מקוצץ.

נכון שהמתכננים בגישה המקורית שלנו לא

אצא רצו לבסס את זה בשלבים הראשונים כמקום בניה. מי שמכיר את השטח ואת האקלים בקיץ, יודע שזה מחייב מבנה סגור שלם. לפי אומדנים זהירים, הכנסת המבנה של המיזוג לבנינים, והכניה הרב-קומתית, מביאים להוצאה נוספת של 35%, אם נלך לבנייה מזרחה. (מצביע על המפה) המשמעות של התוואי העובר כאן, אהן מבחינת קיצוץ השטחים לבנייה והן מבחינת יצירת תוואי רועש שיפריע למערכת הלימודים בחלק העיקרי של הקמפוס להוראה.

האוניברסיטה בשעתו הגיעה לצורך

בתוואי הזה מטעם אחד: בהנחה שתהיה בניה כזו וכזו, הגיע הצורך בדרך פנימית. אולם ברגע שהשטח הזה איננו, הצורך, מבחינת האוניברסיטה, נופל. הועדה ראתה את הדרך הזאת ביישום אחר, כמעבר

וגם דרך גוף. בקיצוץ הבניה וקביעת הקו הירוק כפי שנקבע, האם יחייבו את האוניברסיטה בדרך שהיא לא זקוקה לה ?

זה קמפוס שיהיה קומפקטי . משטר הרוחות

על הר הצופים הוא פי שניים יותר גדול מאשר בעיר. כל הר הצופים הופך לגוף בנייה אחד ללא שטח ירוק. אם האוניברסיטה תקבל שמעבר לקו מסוים כל השטח אצאהירוק חיוני, שזה יהיה חלק מהקמפוס, על מנת שהאוכלוסיה של הקמפוס תוכל להכנס לשם ללא הפרעה. מחר בניה תתעורר הבעיה אם יש צורך בגדר בטחון. אם יאמרו לנו שגדר הבטחון נופלת לשטח העליון, משמע שקמפוס של סטודנטים אין להם שטח ירוק להכנס בו בכלל.

אם הועדה תשאל: מה מבינה האוניברסיטה

שהשטח הירוק הוא כתחום הקמפוס ואיננו נוגעים בבעלות, הרי זו הדוגמא שאם מחר צריכים לבנות גדר בטחון בשטח התחתון, צריך לתת לקהיליה שטח ירוק שתוכל להשתמש בו.

היו לנו מחשבות ובחנו את עצמנו

מה תוכל האוניברסיטה להציע, שהצדדים יוכלו לתיות עם הבעיה. יהיו לנו הצעות בקשר לכך, אם נתבקש, לאחר מכן, נוכל לומר אותן.

אם יש כאן ערעור, הוא איננו ערעור

מר מ. טילברסטון:

למעשה על החלטות הועדה המחוזית, אלא

על סיכום שהושג בזמננו, לפני כמה חודשים, כפורום מאד מכובד של שרים - ראש הממשלה ושר הפנים ועוד גורמים חשובים. אם אין ערעור על החלטת הועדה המחוזית, זה משני טעמים.

אחרי הסיכום שהתייחסת אליו, הועדה

המחוזית התאימה את החלטותיה לאותו סיכום וציפתה שהאוניברסיטה תגיש את התכניות במסגרת הזאת. כמובן שהדבר מבוסס על הסכון מקסימלי בקרקעות. מר הרמן מכיר כמובן את העניין. עם כל הרצון להפוך את האוניברסיטה לשטח כפרי, ברור שהאוניברסיטה היא חלק מהעיר שהרים סביב לה והיסודות הם אחרים לגבי חישובי הקרקע.

בתוך השטח הזה, אשר לכל הדעות מאושר

לבניה, יש שטחים שאפשר לבנות עליהם ואפשר לנצל אותם, וזה היה מוסיף. אולם, האוניברסיטה חושבת שאין לבנות עליהם. למשל, הגן הכושרני. ישנם גם שטחים משופעים שאפשר לבנות עליהם. זה כמובן מכניס ייקור שאף אחד איננו רוצה בו. אני לא הייתי מבקש לראות את הייקור כמבחן אבסולוטי כי יש לראות ערכים אחרים שצריך לשקול אותם.

ישנו כאן השטח ההררי המיוחד, נדמה לי שלגבי הסיכום שנעשה בזמנו, לא לקחו את זה בחשבון.

מר מ. כהני:

כאשר הועדה המחוזית ניגשה לפרובלמטיקה של הר הצופים, ראתה לפנייה שלושה תפקידים.

1. שיקום הקיים בהר הצופים ואכלוסו המהיר ככל האפשר;
2. מיקום האוניברסיטה והקמפוס בכללו על הר הצופים;
3. שמירת מקום תצפית על הר הצופים במידת האפשר המקסימלית.

בנושא הראשון של שיקום הבניינים והאוכלוסיה

נראה שהועדה המחוזית הלכה בצעדים בטוחים ובמהירות רבה לקראת האוניברסיטה. כל מה שהוגש אלינו, אושר במהירות המקסימלית במלואו. לא היה ויכוח בנושא זה בין האוניברסיטה לבין הועדה המחוזית. הויכוח התחיל בינינו כאשר ניגשנו לבחון את יעודו של הר הצופים ואת מיקומו של הקמפוס ומיקומה של האוניברסיטה על הר הצופים. לא היו ספקות שהאוניברסיטה - הן מבחינה הסטורית והן מבחינת האחזיות - צריכה לתפוס את מקומה על הר הצופים. לולא היו מקבלים את זה, היינו צריכים לדחוף את האוניברסיטה שתעלה על ההר מחדש. בנקודה זו לא היו בינינו ויכוחים. הויכוח התחיל בינינו כאשר התחלנו לבדוק, קודם יחד, ולאחר מכן בנפרד, מה השטח ההכרחי הדרוש בשביל האוניברסיטה. האוניברסיטה הגישה לנו תכנית מסוימת שאומרת שהיא מבקשת לייעד שטח בשביל לימודים ל-18,000 תלמידים ומקום מגורים בשביל 5000 תלמידים. המפתח לכל הנתונים האלה היה 9 מ"ר בשביל השטח האקדימי, 15 מ"ר בשביל מגורים.

המהנדסים והאדריכלים הגיעו למסקנה

ברורה לחלוטין, ש-160 אלף מ"ר בשביל הלימודים האקדימיים צריך ו-75 אלף מ"ר בשביל מגורים. כאשר תרגמנו את זה לשטח בנייה, כיסוי ההר ע"י בנייה, הגענו למסקנה שניתן אף לחלק את זה לשלוש מחלקות. כל המבנים יהיו, בדרך כלל, בני שלוש קומות, ולכן הגענו למסקנה ברורה ונתונים שאינם ניתנים לערעור, ש-360 דונם שועדת השרים בראשותו של ראש הממשלה לוי אשכול ז"ל, ייעדה לעניין הזה, טובים. למגורים לא יותר מ-25 דונם, ואז 160 לחלק לשלוש (שלוש קומות) זה 55 דונם, ובסך הכל 80 דונם שטח בנוי. משמעות הדבר, פחות מ-25% שטח בנוי על ההר. הגענו למסקנה, שללא ספק 360 דונם שיעדו בשביל האוניברסיטה, יביאו ללא יותר מ-25% שטח בנוי. משמעותו של הדבר, ש-75% אלה מיועדים לכבישים, חנייה, שטח ירוק, פנימי, של האוניברסיטה.

הועדה המחוזית היתה מוכנה גם לאחר החלטת ועדת השרים לבדוק את הנושא הזה, אולם אנחנו לא קבלנו, לצערי, עד היום הזה, שום חומק מקצועי מהותי שהיה יכול לתת לנו את הנתונים של האוניברסיטה.

כאן אנחנו מגיעים לנקודה השלישית, מה יעודו של הר הצופים, נוסף ליעוד הראשוני בשביל האוניברסיטה? ללא ספק מגיע לאוניברסיטה שתקים את הקמפוס על הר הצופים בשטח המיועד. אבל נשאלת השאלה, האם בשביל הציבור אין לייעד בהר הצופים הר צופים, לאפשר שטח של נוף, שטח של סיור, שטח תצפית מסביב לאוניברסיטה? אם אנחנו גולשים מהשטח הירוק, נשארו אמנם שתי כליטות בניה, אבל ע"י זה אנחנו נהרוס לחלוטין את כל המדרון אשר מצד אחד צופה בכיוון העיר, עולה לעיר העתיקה, ומשם, ושם בלבד, נשאר לנו - לאחר שהאוניברסיטה עולה - מקום ובמדרון התחתון, שניתן יהיה לצפות מהר הצופים בכיוון העיר והעיר העתיקה. מצד שני, מהעיר מלמטה למעלה, אפשר יהיה לחזות ולראות רק את החלק המערבי של ההר. לכן לא נשארת בידינו ברירה מאשר לבקש שהאוניברסיטה תוקם על 360 דונם שועדת השרים הועידה לה בשעתו, ואנחנו - על פי הנתונים שקבלנו מהאוניברסיטה ועיבדנו אותם - חושבים שבהחלט ניתן למקם את האוניברסיטה שם. הרי 80% מהשטח שהאוניברסיטה ביקשה לבינוי, אושרו. מצד שני, נוסף למה שיש לתת לאוניברסיטה, יש הכרח לשמור על המדרון ליעודו המקורי: תצפית נוף הר הצופים.

השר מ. קול: הדברים שאדוני משמיע, זה כאילו לא נשמעו כאן דברים, אדוני לא עונה.

מר מ. כהני: הנתונים של האוניברסיטה הם: 18,000 תלמידים ללימודים ו-5000 תלמידים למגורים; אם מתרגמים את זה לשפת הבינוי ושטח הבינוי, נגיע למסקנה שיש לבנות 75 מ"ר שטח בנוי למגורים, לחלק לשלוש (שלוש קומות) זה 25 דונם שטח בנוי על שטח ההר בשביל מגורים, ו-162 בשביל לימודים. אם נחלק 162 לשלוש, יצא 55 דונם, וביחד זה נותן 80 דונם. האוניברסיטה מסוגלת לכסות את כל השטח הבנוי הדרוש להם, וזה 25% בלבד מהשטח שיעמוד לרשות האוניברסיטה. 75% ישארו למטרות אחרות.

השר מ. כנסוב: האם זה אומר שלפי תכנית האוניברסיטה רק 10% יהיו בנויים?

מר מ. כהני:

קצת יותר. אבל יש בינינו ויכוח על הכבישים. לדעתנו הכבישים אפשר למקם מחוץ ל-360 דונם אלה והשטח הירוק צריך לשמש את הציבור וגם את האוניברסיטה, זה צריך להיות פרק מחוץ לגבולות של 360 דונם. ההערכות שלהם עד היום הן מוטעות. הועדה המחוזית החליטה ב-20 בינואר. ביקשנו פעמים אחדות להגיש לנו את החומר. החומר טרם הוגש ואנחנו מצפים להכרעה.

מר י. לוי:

אני הייתי רוצה שיבינו על מה המחלוקת. ננסה לחלק את הנושא לשניים.

א. שטח בניה של הקמפוס;

ב. שטח ירוק.

אתחיל בשטח הכניה על הקמפוס.

הדרישה המקורית של האוניברסיטה היתה 452 דונם, ואילו המתכננים הגיעו למסקנה שמספיקים 360 דונם. זאת אומרת, הפער בין התביעה המקורית של האוניברסיטה לבין המתכננים, כולם ביחד, הוא בסדר גודל של 90 דונם. זו המחלוקת הראשונה.

השר קול שאל אם מה שנאמר ע"י אנשי האוניברסיטה אין בזה ממש. יש בזה ממש, ועל זה המחלוקת.

היסודות של שני הצדדים אחידים.

היסוד המקובל ע"י כל הצדדים, הוא שהאוניברסיטה הזאת חייבת לספק את צרכיהם של 18,000 סטודנטים על כל האביזרים. לו המתכננים מצד זה היו אומרים: לא, אנחנו רוצים 17,000 סטודנטים, אז היתה מחלוקת. לו אנשי התכנון היו אומרים: אנחנו רוצים בנין כזה ולא בנין אחר, היתה בזה מחלוקת. אבל אין מחלוקת על זה. היסודות אחידים. יש בית שמאי ויש בית הלל... לכן נדמה לי, שהצגת הענין בצורה כזאת, מסיחה מן הנושא.

נחזור 6 חודשים אחורה, לא בפורום

זה, אלא בראשותו של אשכול ז"ל, הובאה הבעיה הזאת, ופרט לנושא אחד לא שמעתי היום שום טיעון חדש מהאוניברסיטה. מה היתה ההחלטה? איננו חולקים על שום יסוד שנקבע אז או היום ע"י אנשי האוניברסיטה. כלומר, קמפוס כזה וכזה שהם קובעים אותו ולא אנחנו. ועוד 7500 סטודנטים שצריכים לגור במקום הזה על מטרם מוסכמים.

בדיונים שהתקיימו בינואר, הצענו

- לאזור שראינו של-5000 סטודנטים יש מקום באותה מסגרת של 360 דונם או 450 דונם שלהם - להוסיף בגבעה הצרפתית השכנה שטח, כדי לשכן

עוד 2500 סטודנטים. בזה נסגר המעגל ל-7500 סטודנטים. אם נוסיף 40 דונם כדי לשכן את הסטודנטים האלה, ונחבר את זה ל-360 דונם נקבל כבר 400 דונם מול 452 דונם. נשאלת השאלה; האם 50 דונם אלה יכולים להיות גורם לבית שמאי ובית הלל? האם אפשר להגיד בגלל זה שלצר השני אין הבנה בכלל והוא מגיע למסקנות קטסטרופליות? האם אפשר להגיד שהמסקנות הללו מסכנות בכלל את החיים של האוניברסיטה הזאת, לאחר שכל הדברים מוסכמים ע"י שני הצדדים? על 50 דונם, אפשר לומר דברים כאלה?

בחוקף תפקידי, אני חשוד שאני

רוצה לשמור קרקע. זה לא כך.

אני עובר לחלק השני של הבעיה, וזה:

מה מעבר לתומר? מדובר על עוד 350 דונם שהוא שטח ירוק מבחינת תכנון ויעוד. לולא היה הדבר מיועד לשטח ירוק, היו בודאי אומרים עלי שאני חושב על רווחים בשביל קרקעות. ובכן, אין אפשרות להפוך את השטח הירוק הזה לכל יעוד אחר.

אין דין גבעת רם כדין הר הצופים.

יש לישראל רק הר צופים אחד והוא איננו יכול, בשום פנים ואופן להינתן רק לבת היקרה ביותר של עם ישראל, וזו האוניברסיטה. המתכננים אומרים שם-360 דונם ואילך, זה לעם ישראל, ולא לבניה. האוניברסיטה אומרת: לנו. אנחנו נסגור את זה.

היכן נאמר שפרק אוניברסיטאי זה לא
לציבור?

היו"ר השר י. אלון:

אם יחליטו לסגור את זה?

מר י. לוי:

היכן נאמר שקשה יותר לשמור על 360 שונם

מאשר על 800 דונם כשזה פתוח לקהל? אם נחיה בתנאי בטחון של היום, קל לשמירה שטח מצומצם יותר.

המחלוקת לגבי השטח השני שבמסרה רק

היום, היא על 350 דונם נוספים, כשטח ירוק בתחום הקרייה של האוניברסיטה או מחוץ לתחום הקרייה של האוניברסיטה. מבלי לפגוע באינטרסים החיוניים של האוניברסיטה, לאחר שהובטח לה כל מה שדרוש לגבי בנייני הלימוד והמגורים, אנחנו חושבים שהירק מסביב צריך לשמש את כלל הציבור של עם ישראל. אינני רואה אפשרות וצורך להעביר את זה היום לאוניברסיטה. נוסף לזה, עוד לא ראיתי שיחזשו 125 דונם עבור חנייה של 5 אלפים מכוניות דוקא במקום הזה.

מֶר ט. קולק:

כל אחד מדבר מנקודת המבט שלו, ואני
מדבר מהשקפת תכנון כל העיר.

מבחינה של תכנון העיר - ולא רק שלנו,
אלא גם אלה שקדמו לנו - ובענין זה אין חילוקי דעות שהבריטים
תכננו ירושלים יפה מבניני אבן, שטחים חפשיים ועוד, הרי הר הצופים
והמדורות צריכים להשאר חפשיים מבניה ולא צריך לבנות עליהם.
אני חולק על מר הרמן בכך אם יבנו על השטחים הקטנים מעבר לקו הכחול.
גם אם יבנו בנינים שהם שיא היופי, זה לא יהיה יפה שם. השטח צריך
להשאר חפשי. אם כעבור 20 שנה הטעם שלנו ישתנה, או אנחנו נשקול
אחרת או מי שהוא יגיד ששם צריך לבנות האוניברסיטה חשובה מהכל,
אפשר אז להחליט להוסיף לאוניברסיטה שטחים. אינני חושב שאי אפשר
להתגבר על תנאי האקלים ואי אפשר לפנות מזרחה גם אם הבניה תעלה יותר.
אתמול גמרנו על קניית שטחים של הכנסיות מסביב להר ציון כדי להבטיח
שם ירק, ואנחנו ממשיכים בפעולה הזאת. אנחנו מעוניינים בפרק גדול.
כפי שאמרתי, יתכן שפעם יחליטו אחרת ויבנו גם שם. היום, אין הצדקה
לעשות זאת. יבנו גם בכיוון מזרח עם מיזוג אויר. אין בונים היום
ללא מיזוג אויר בניני ציבור כאלה. לא נוכל לפסול את המזרח לבניה
בכל הארץ בגלל האקלים. אלה שיגורו שם יהנו גם מהטראה הצופה אל פני
ים המלח.

אני חושב שגדר בטחון טוב יותר לבנות
מסביב לשטח הקטן ולא מסביב לשטח הגדול יותר. לא יהיה לסטודנטים
שום קושי לעבור דרך הגדר ולהשתמש בפרק הזה המתוכנן. בשטח הזה
גם יבנו לאוניברסיטה את כל שטחי הספורט שלה, מגרש כדורגל או מגרש
טניס, דברים אלה אינם משנים את הנוף של ההר כי אין שם מבנים.
האוניברסיטה גם תצטרך לשמור על שטח יותר קטן. השטח של גבעת רם
איננו פתוח לציבור, אי אפשר להכנס לשם.

לדעתי צריך לשמור על המקום הירוק
שישמר את הציבור כולו, וגם ישמש רזרבה לעתיד, במידה ויחליטו פעם
לבנות בנינים נוספים ולהרחיב. לעת עתה, האוניברסיטה קבלה שטחים
שיכולים לספק את צרכיה.

מר סהר:

(מצביע על המפה) אני רוצה להראות
את הכביש שנסענו עליו, מצד אחד היה

רק נוף וראיתם גם את הבנינים החדשים של האוניברסיטה.

בפני הועדה המחוזית הוצגו שלושה דברים:

- א. חזות ההר;
- ב. תצפית מטהר;
- ג. קמפוס.

היה עלינו לפתור את שלושה הבעיות הללו. יש להדגיש, כי לגבינו, כועדה מחוזית, קיים מסמך חוקי של תכנית ירושלים 1962. הכביש צריך היה לעבור בקרבת מקום (מצביע על המפה). זה היה המצב החוקי שהיה קיים לאחר המלחמה. האוניברסיטה הגישה את התכנית הזאת והתחלנו לבדוק אותה. כל מה שמצוייר בכתום, מבוקש לבנייה, הוא כולל את שטח השלוחה המזרחית, את המרכז וקטע מסוים מצפון-מערב. זה באשר לשטחי הכניה. באשר לשטחים הנטושים, מציעים אנשי האוניברסיטה שטח ירוק ציבורי פתוח. השטח הזה מקוטע, הוא שכור. כמקומות רבים מגיע תחום הבינוי אל תחום דרכים עירוניות, ואלה דרכים אשר אם הם מגיעים לאיזור הבינוי, פירושו של דבר שהחזות של ההר יהיה הר בנוי ככל הר אחר. ייחוד חזותי כהר הצופים - לא יהיה. הכביש הקיים היום - נעלם, אין אלטרנטיבה לציבור. מראים לציבור, שאם ירצה, יוכל להשתמש בדרכים אשר יקומו. אבל ההר עצמו הוא שטח פרטי של מוסד.

אנחנו ראינו את האוניברסיטה כאובייקט

מס' 1 בירושלים. נסינו להגיע לבסיס שיאפשר גם את חזות ההר ואת תצפית ההר. אמרנו שהנינוי מאד שאם אתה קובע קמפוס, הכביש צריך לעקוף אותו מבלי להפריע לו. אזי נותר לאוניברסיטה שטח בלתי מופרע, ואתה יכול למקם תצפיות מזרחה ומערבה, ואתה יכול לעשות כביש שיהיה כביש שטח לאוניברסיטה ויהיה רחב למדי כדי שיהיה בו מסלול עצירה למי שרוצה להסתכל משם ולצפות על הנוף. עקבנו אחרי התוואים שהאוניברסיטה ביקשה. הכביש הזה מלווה את הכביש של האוניברסיטה (מצביע על המפה). השוני הוא בכך שבקטעים מסוימים שהאוניברסיטה הציעה ככביש פרטי שלה, הוצע שזה יהיה עירוני וע"י זה נקבע קו ברור לחזות ההר. הגענו למסקנה שחזות ההר פירושו שימור המדרון שלו, והגדרנו את המדרון בצורה בולטת. אמרנו, מכאן ולמטה אין בינוי, ואם אין בינוי פירוש הדבר שיהיה שם פרק לאומי ציבורי. אם בעוד 20 שנה, יהיו יותר בניינים, אז מבהינה חזותית נראה מה לעשות.

בדקנו את המסקנה החזותית ומצאנו

שלאחר ניכוי השטחים של כביש השבעת שהוא 90 דונם, עדיין נשארים 360 דונמים.

האוניברסיטה מבקשת להכניס לקמפוס הזה

18,000 סטודנטים ללימודים ו-5000 סטודנטים למגורים. זה דורש 162 אלף מ"ר רצפה ללימודים ו-75 אלף למגורים, בסה"כ - 240 אלף מ"ר רצפה. על חלק מהקרקע צריך להסיע מכוניות ויש שטח של קרקע שישאר פתוח לדרכים וחנייה ובינוי. 240 אלף מ"ר רצפה להכפיל בשלוש (שלוש קומות), זה נותן לנו 80 דונם.

כאשר הגענו למספר הזה היינו שבעי רצון.

יש מקומות חנייה דו-מפלטיים שמאפשרים להגיע ל-60 - 70 מכוניות לדונם. 80 לבינוי; כבישים פנימיים (מצביע על הממה) לשירות הקמפוס. אנחנו יכולים להגיע ל-200 דונם בינוי, ואז נשארים 160 דונם פתוחים. מה שהיה קיים באוניברסיטה והיה נכון, לגבי המחשבה תחילה, לא היה יכול להיות נכון לגבי הסידור הזה, כאשר הורדו 20% מהשטחים שרצו לבנות עליהם.

התכנית מקיפה 800 דונם. הם מורכבים

מ-450 דונם והיתרה - דרכים.

הועדה המחוזית קבעה שמקבלים את העקרון.

אנחנו מבקשים שתיקבע תכנית של בנין ערים, אשר תקבע את המדרון כפרק. לפי התכנית, ניתנים לאוניברסיטה 360 דונם, שלפי דעתנו יש בהם כדי להספיק וליישם את התכנית שהקמפוס רוצה בה. אנחנו חושבים שהשגנו את התכנית, כי נתנו אפשרות לקמפוס של הו הצופים להיות עסוף בירק וזה יישמר ע"י חוק הגנים הציבוריים, אשר יחול על הענין הזה לפי תכנית בנין ערים. יהיה לנו קמפוס שיהיה עסוף בטבעת, יעבור שם כביש טבעת של שירות ונוף מסביבו שעליו לא תהיה הנועה.

אני רוצה לשאול על כביש הטבעת מצדו

היו"ר השר י. אלון:

המערבי של ההר. אנחנו רואים שעל פי

התכנית של ועדת בנין ערים, החלק הירוק יהיה מהקמפוס והלאה בכיוון העיר מערבה. נניח לרגע שאנחנו לא מקבלים את ההצעה של האוניברסיטה לבנות בין כביש הטבעת המצומצם לבין הכביש העוקף הגדול, נאמר שהכביש העוקף ייסלל והוא יהיה הכביש הראשי, ממנו ועד לכביש הטבעת הפנימי יהיה שטח ירוק שיהיה כולו שייך לאוניברסיטה, והשטח הירוק השני מהכביש השני מערבה, יהיה כולו לעם?

קבעו שמבחינים בין רמת ההר לבין המדרון

מר סהר:

של ההר. ההבחנה נעשית בקו טופוגרפי

שמעליו יש בינוי ולמטה אין בינוי. האוניברסיטה עטופה בכביש ש-80% - 90% מהרכב שיסע עליו, יהיה שייך לאוניברסיטה.

ברגע שכביש הטבעת יהיה קיים, יש להניח
שהכביש הזה לא יהיה כל כך רחב כפי שמוצע כאן, כי היתה מחשבה
להביא אליו רכב ציבורי של אוטובוסים וכל הכרוך בכך. ברגע שכאן
יש כביש פנימי של האוניברסיטה...

היו"ר השר י. אלון:
מדוע אתה סבור שכביש הזה (מצביע על המפה)
איננו מספק את צרכי התיור?

מר סהר:
הכביש הזה נמוך ביותר. היעוד שלו הוא
נסיעה של 80 ק"מ לשעה. הרוחב המוצע הוא
כזה שיאפשר לראות את הנוף (מצביע על המפה). השטחים הנמוכים
נמצאים בירושלים ההסטורית. הועדה המחוזית קבעה שניתן ללכת עד
כמה שאפשר עם הסופוגרפיה כדי להגיע למקסימום שטחים להרחבת השטח
הצמוד לקמפוס. מדובר ב-360 דונם שרק 80 מהם יכוסו ע"י כינוי.

השר מ. בנטוב:
יש ויכוח בין שטח הבינוי ובין השטח הירוק.
בהכנון זה שטח בינוי וההוא שטח ירוק.
לפי תביעת האוניברסיטה יגדל שטח הבינוי בכמה דונמים ויקטן השטח הירוק.
מה ביחס לשטח מצמון מערב?

מר י. הרפז:
לשאלה של שר השיכון בתחום הבניה של
20% צאצא ההפרש, חלקו בשטח השיכון וחלקו

בתחום מתחם ההוראה.

מר א. הרמן:
בנוגע לתוואי של הכביש הזה (מצביע
על המפה), פה יש מבנה קיים, החאן, שהוא
אחד הבניינים הראשונים על הר הצופים. הועדה המחוזית עומדת על זה
שהתוואי של הכביש יהיה דוקא למעלה מהחאן. זה הורס לנו את השטח
ה, של בניה, שהוא אטום שטח קטן מאוד, אבל אם הוא הורס, צריך להקים
את זה למעלה לגובה.

הצענו בקטע האחר לעקל את הכביש, לא מעל
לחאן, אלא למטה להקיף את החאן, זה בנין קיים שלא יעלה על דעת איש
להרוס אותו. הפינה הזאת היא 10 דונם, זה לא משמש לתצפית.

השר מ. בנין:

שאלתי מופנית לאוניברסיטה. אני מסער

שכלולנו יש סנטימנטים לתפקיד ההסטורי של ההר

המראה ממנו על ירושלים הוא אחד המראות המופלאים בעולם. מה תשובתכם

לצוות האומר שתכניתכם, אם תתקבל, תסגור את ההר בפני הקהל הרחב

האוהב לבוא ולראות מעליו את ירושלים?

מר א. הרמן:

בתכנון המבנים על הר הצופים אנחנו מביאים

בחשבון גם הגורם הזה. כל הקמפוס יהיה

תצפית על העיר. אנחנו משקיעים בזה לא מעט מחשבה ולא מעט כסף.

כל הגגות שטוחים. כל תייר וכל אורח יוכל לבוא הנה והוא לא יפריע

לנו, הוא יהיה אורה מבוקש. אנחנו הצענו לא להפוך את הכביש העוקף

לעורק תנועה ציבורית. העורק של התנועה הציבורית יבוא למטה. עד

שנה ייסלל, ישמש הכביש הזה, אבל הוא צריך להיות כביש שירות פנימי

של האוניברסיטה, כל אחד יוכל לבוא לכאן.

היה כאן ויכוח בקשר לאנשים הרוצים לבוא

אל ההר ולצפות ממנו על העיר. ובכן, אנשים יבואו, יחנו את האוטו

שלהם וילכו ברגל וישבו במקום נוח ומשם יראו את העיר. אינני בעד

זה שיסעו במהירות של 20 ק"מ לשעה וכך יצפו אל העיר. אנחנו מצדנו

נכין מקומות ונתאים את המבנים של הקמפוס לצורך זה.

אם הופכים את הכביש הזה לכביש עירוני

לתנועה, פירוש הדבר, שאנחנו לא יכולים לבנות עד הכביש, אנחנו

צריכים להתרחק מהכביש.

הבאנו מספרים על כמה יעלה לנו לבנות

חנייה, כ-20 מיליון ל"י. מי מציע לנו את זה? אין לועדה המחוזית

סמכות להגיד לנו שאנחנו צריכים לבנות כאן 50,000 מ' בנינים, אלא

להקים אותו על הרכס לגובה, ההפרש במחיר הוא 20% - 25%. למי יש

הכסף הזה? לממשלה? אני מתכיש ככל פעם כשאני הולך אל שר האוצר

לבקש כסף, במצב של היום. האם עלינו לבקש את זה מתורמים כמו"ל?

למה? כדי שמי שירצה לצפות, יסע דוקא כאוטו, במהירות של 20 ק"מ לשעה,

ולא ילך ברגל למקומות שאנחנו מכינים עבורו?

למר בגטוב: בשטח הבנוי ההפרש קטן.

אבל אם מדברים על 60 דונם שאפשר לבנות עליהם יותר כזול, ולהכין שטח

תצפית על העיר, מדוע לא? זה לא מפריע לצד הפנורמי של העיר.

השאלה הראשונה שנשאלה היתה: מה

היו הנימוקים לכך שהקו הכחול המקביל

לא כלל את השטח שמול בית הקברות הצבאי, ומדוע הקו עושה תפנית כזאת באופן שהוא מותיר את השטח הזה כשטח פנוי ירוק? הסופוגרפיה נתנה לנו כאן קו גובה מסוים שנמשך בצורה כזאת. מי שיעמוד במקום הזה (מצביע על המפה) ויצפה אל בית הקברות הצבאי, יבין מדוע המתכנן המנדטורי קבע אותו כאן. כאן נוצרת פרסה כזאת שכל הגאיות שבין הרכסים יוצרים צורה רחבה יותר. האוניברסיטה ביקשה ששטחי הספורט הפתוחים שלה יהיו בשטח הפתוח הציבורי הזה. הועדה המחוזית אישרה את בקשת האוניברסיטה. דהיינו: בתחום זה לא תהיה בניה ותהיה עקביות של תחום הבניה לגבי קו הגובה. הפריסה מול בית הקברות תתאחה עם כל הגן ותהיה המקום הסבעי להתחבר דרך השטח של בית הקברות הצבאי עם איזה שהוא פרק. זה יהיה המקום היחיד, מבחינה פיסית, שיחבר את השטחים הנמוכים. באותו מקום אין מניעה לכך שהקמפוס הזה שנועד להיות קומפקטי ככל האפשר, לא יהיו בו שטחים פתוחים לספורט. הספורט ייעשה באותו מקום שנפתח כאן (מצביע על המפה).

אשר לחאן. זו נקודת ציון בלבד. כולכם

מכירים אותו. זה רק שטח שאפשר לראות ממנו מזרח ומערב גם יחד. מה שקורה הוא מתקשר עם מה שאמר מר הרמן, עם הצורך החמור שיש לאוניברסיטה להתחבר עם הורכים. היום הם לא יכולים להיות ניזונים רק מהכביש הצר הזה ומהעליה התלולה הזאת של הכביש אוגוסטה ויקטוריה. חייבים להתחבר, אבל כדי להתחבר יהיה צורך להעביר תוואי באיזה שוא מקום, באופן שיכלול את חיבור הכביש עצמו. יהיה צורך כאן במילוי של קיר. אם נבנה קיר כדי לבנות מערבה לחאן, הרי זה יפגום. שם יוקמו שני קירות עסק תומכים שדינם כדין בנין. כדי למנוע את זה, קבענו שכביש הטבעת יהיה מעל לחאן.

אינני יודע מדוע חוזרים על הנושא

שזו תחבורה עירונית. החיים יותר חזקים מאשר התכנון על הניר. העובדה שתהיה קיימת מערכת עורקית, תפתור את הבעיה. איש לא יסע על בית המשפט העליון דרך דרכים מוצרות. ישנה מערכת מתוכננת הכביש הוא כחזקה ציבורית. אם האוניברסיטה דורשת כביש שירות שלה, אנחנו תומכים בזה בשתי ידיים. הוא מספיק רחב.

בקשר ל-60 דונם. המדובר הוא

שההפרש בין התכנית שהוצעה והתכנית שאושרה הוא בשטחים הפנימיים. השטח האלה מסתכמים ב-90 דונם. בזמנו היתה הבטחה שניתנה ע"י ראש הממשלה ושר הפנים, לתוספת שטחים בגבעה הצרפתית. זה לא נדון עדיין בוועדה המחוזית, אבל שמענו מאלה שמטפלים בדבר, על הקצבה של

מר שש קולק:

דברנו עם מינהל מקרקעי ישראל על עוד
11 דונם שאפשר להוסיף על 37 דונם.
מה המרחק מהגבעה הצרפתית עד לקמפוס?

תשובה:

700 מ'.

מר סהר:

ההצעה של האוניברסיטה הייתה בכך
שאנשים יוכלו להעצר ויעלו על הגגות
שיהיו בנויים בהתאם לצרכים. הועדה קבעה שהנכס הזה ששמו הר הצופים
יהיה גם לקהל. אי אפשר לומר לציבור שפתרנו את הבעיה ע"י זה שהמורד
הנמצא פה יאפשר חנייה בשוליו. חשבנו שתהיה זו טעות אם נאפשר
לאנשים להתרוצץ בתחום האוניברסיטה. לשם מה להריץ תיירים בין הגגות?
צריך כאן תכנון מובהק ממלכתי. שני הדברים יכולים להתבצע.

מר א. הרמן:

כל אחד יודע שיש צורך באיזור הזה
ב-7500 מקומות שיכון לסטודנטים.
על זה אין ערעור. אני מניח היום שיש שם מקום ל-2500 נפש בגבעה
הצרפתית. הבעיה היא למצוא על הר הצופים מקום ל-5000 מקומות שיכון
בגבולות הקו הכחול. פה יש 2400 שהם בבניה היום (מצביע על המפה).
נסינו להתאים את עצמנו לקו הכחול, ואמרנו: זו בעיה קשה ויקרה
8 קומות וגם שפוע עצום. גבנה עוד 1500, וחסרים לנו 1000 מקומות
שיכון. אומרים שיש לנו שיכונים מפורזים. אומרים לבנות במזרח.
אין לנו כסף למיזוג אויר! זאת גם הרזרבה הקטנה היחידה שיש
לאוניברסיטה על הר הצופים.

נסינו להתאים את עצמנו לכך שמדברים
עכשיו על הכביש הזה ועל התוואי שזה חשוב (מצביע על המפה).
מדברים על קיר אחד של 5 מ' גובה.

מר רוזניק:

הבעיה איננה שטח. רוצים לומר שהמתכננים
לא התחשבו בנוף. אני רוצה שתסתכלו
על הצילום (מצביע על הצילום) יש כאן רצף של בניה ערבית. אנחנו
מזיעים לבנות פה (מצביע על המפה).. כואב לי שמדברים על דונמים.
איש לא יכול להגיש שאנחנו פוגעים בהר הצופים או בעיר. איננו צריכים
את הכביש הזה אם שומרים על הירק. הפרופורציות בין הירק והבניה
הן נכונות. המגמה להעביר אותנו מזרחה ולהכניס את הקשר האינסטגרלי
שיש בין הר הצופים ובין העיר. אינני יודע מדוע? יש אתרים הסטוריים
שאנחנו שומרים עליהם. איננו רוצים רק לראות את העיר, אלא גם שהעיר

תראה את האוניברסיטה ואת הר הצופים. במשך 20 שנה הסתכלנו על האוניברסיטה. שהיו בה פעם 1000 סטודנטים; עכשיו צריך להסתכל על האוניברסיטה שהיו בה 18,000 סטודנטים. מדוע יש להתבייש בזה?

מי יכול להר הצופים ולא ירצה להכנס

לאמפיאטרון?

אנחנו עובדים שם מאז שחרור ההר. מתחילים להתוכח כאן על דברים שאינם רלוונטיים. זה כואב למתכננים.

מר ט. קולק:

ההבדל היסודי הוא שהמתכננים של האוניברסיטה התחילו לתכנן לפני שקבלו את הקו הזה שהתקשרו לתכנון שהם חשבו אותו לשיא השלמות, ואחר-כך כאשר באו לממשלה והממשלה קבעה קו אחר, או ראש הממשלה ושר הפנים קבעו קו אחר, הם חיפשו איך להתאים את התכנון לקו החדש. אולי זה דורש תכנון חדש.

מר א. הרמן:

אינני מקבל את זה.

היו"ר השר י. אלון:

לכל אחד מאתנו יש נשמה רומנטית וכל אחד מאוהב בתכנית שלו... אנחנו נצטרך לקיים עוד ישיבה אחת של ועדת השרים, וזה לא יהיה בנוכחותם של הצדדים. נצטרך לפסוק. היות והישיבה הבאה תהיה לא יותר מאשר שבועיים מהיום, אני מציע לכל גורמי התכנון - האוניברסיטה והמתכננים והועדה לבנין ערים, העיריה ומינהל מקרקעי ישראל - שייפגשו ביניהם בלעדינו פעם פעמיים וינסו לפתור את שלוש הבעיות הנראות לי מבחינת האוניברסיטה, מבלי לפגוע בענין הציבורי הכללי.

(א) שיכון נוסף לאותם הסטודנטים שלא מצאתם להם מקום ראוי. אינני נוטה, בשלב זה, לפינה הדרום מזרחית. אני אומר לכם שאתם מתכננים אוניברסיטה במחצית הגדולה שפעם יהיה צורך בו. אינני רואה, בשלב זה, את הפינה ההיא, כפתרון לשיכון הסטודנטים;

(ב) אין חילוקי דעות בין האוניברסיטה לבין האחרים לגבי כביש הטבעת הפרטי לפינה של החאן. יהיה ויכוח על יעוד הכביש. היות ונשיא האוניברסיטה אמר שברור שהטבעת החיצונית לא נסללה, שיהיה ברור - הוא מבקש - שלא יראו בזה את העתיד של התחבורה היות ומדובר בעתיד על טבעת חיצונית יותר, אין הכרח לקשור את רגלי האוניברסיטה בכך שהטבעת הפנימית תיהפך להיות הדרך הראשית, אלא זה יהיה לשימוש האוניברסיטה והמבקרים *

(ג) אני מציע לכם לבדוק את העניין של ההר. אני מתקשה מאד להרוס בתים עתיקים. את החאן הזה הייתי הורס בלי כאב לב... תנסו להגיע לפשרה מוסכמת ביניכם. מה שיוסכם ביניכם, יוסכם על דעת ועדת השרים מראש. תצמצמו את נקודות המחלוקת, אם אפשר, עד אפס. אם ישאר משהו - נוכל אנחנו לקבוע את עמדתנו לגבי נקודות המחלוקת האחרונות. אז אולי תשכנעו אחד את השני.

השר חמ. שפירא:

אני מקבל את הצעת השר אלון.

אני רוצה להזכיר, כאשר אשכול ז"ל יושב בראש הישיבה, הובעה דעה שלא כדאי לרכז את שיכונני הסטודנטים בקמפוס הזה. אינני יודע אם האוניברסיטה כל כך מעונינת, או הציבור כל כך מעונין שזה ישמש 7000 סטודנטים, שזו תהיה עיר של סטודנטים. בעולם היום מחפשים דרך איך לתקן את הדבר. כאשר הסטודנט יהיה קשור 24 שעות ביממה לקמפוס, זה לא יהיה לטובת הקמפוס ואפילו לא לטובת הסטודנטים. אני חושב שכשביבה ישנם עוד שטחים שאפשר להקדיש למטרה זו. אני מעונין שזה יהיה יותר מרוחק מאשר הגבעה הצרפתית. צריך למצוא דרך איך לצמצם את מספר הסטודנטים בתוך הקמפוס ולהעביר אותם למקום קרוב.

צריך לחשוב על העניין הזה ולבוא לידי סיכום. זה יהיה לטובת העניין כולו ויקל גם עליכם.

מר א. הרמל:

חלק מהסיכום שהיה לנו עם אשכול ז"ל היה, שנוסף על 7500 מקומות כאן, יהיה

צורך בעוד 2500 מקומות בחלקים אחרים של העיר.

היו"ר השר י. אלון:

שר הפנים העלה בעיה רצינית.

עם כל ההשגים בפיתוח מזרח ירושלים, הרי מספר היהודים שכבר חיים שם ועתידיים לחיות בה, איננו מעודד. הנה לפנינו תכנית רבת חזון על עיר אוניברסיטאית שתהיה שוקקת חיים יהודיים, כולל דוקטורנטים ומשפחותיהם. אני רואה בפרויקט הזה מעבר ונוסף לחשיבותו המדעית, גם דבר מדיני ממדינה ראשונה, זה מבצר יהודי אדיר שהופך את אחיזתנו במזרח העיר לחזקה מעין כמות.

מ ח ל י ט י מ

כי כל הגורמים העוסקים בתכנון שטחו של הר הצופים יקיימו דיון
משותף במגמה להגיע לנוסחה מוסכמת.
חילוקי הדעות יובאו להכרעת הועדה העליונה לענין ירושלים.

הישיבה ננעלת

סיכום הפרוגרמה של האוניברסיטה העברית בהר הצופים

שיבת האוניברסיטה העברית לביתה ההיסטורי בהר הצופים מיועדת להקים מוקד יהודי גדול-ממדים במזרח ירושלים, תוך פתוח קמפוס חדש אשר יענה על צרכי ההוראה והמחקר של האוניברסיטה העברית בעידן של התפתחות מדעית וטכנולוגית מהירה ביותר. קמפוס ההוראה וקרית הסטודנטים הצמודה אליו יהוו את הפרויקט הגדול ביותר מבחינת היקף הבניה וגודל האוכלוסיה בפיתוחה של מזרח ירושלים.

חכנית האוניברסיטה לעליה להר הצופים היא בעלת שתי מטרות:

א. הקמת קרית הוראה ומחקר.

ב. הקמת "קרית סטודנטים" לשיכון משפחות וסטודנטים בודדים.

א. קרית ההוראה והמחקר תתבסס על העברת יחידות הוראה שלמות מגבעת רם וכן פיתוח של יחידות הוראה ומחקר חדשות על הר הצופים. יחידות ההוראה תועברנה בשני שלבים:

בשלב א' - שנה"ל תש"ל - תועברנה היחידות הבאות להר הצופים:
הפקולטה למשפטים (1000 סטודנטים)
שנה א' של הפקולטה למדעי הטבע (1200 סטודנטים)
בשנה"ל תש"ל ילמדו על ההר 2200 סטודנטים.

בשלב ב' - בשנת הלימודים תשל"ו/תשל"ה יעלו להר הצופים יחידות ההוראה הבאות:
הפקולטה למדעי הרוח (4700 סטודנטים)
הפקולטה למדעי החברה (3950 סטודנטים)
בית הספר לחינוך (1650 סטודנטים)
המכינה הקדם-אקדמית (750 סטודנטים)
בשלב ב' ילמדו על ההר 13,000 עד 13,500 סטודנטים.

תחזיות הגידול של הסטודנטים מבוססות על אומדנים בינוניים של גידול ממוצע של 5% לשנה, כולל סטודנטים מחו"ל. בתכנון לטווח ארוך מיועד הקמפוס בהר הצופים להכיל עד 18,000 סטודנטים.

יש להדגיש שכל יחידות ההוראה המצויינות לעיל מהוות מכלול אקדמי אחד אשר אין להפריד בין חלקיו וזאת בגלל לימוד משותף של הסטודנטים בפקולטות השונות וקשרי המורים והחוקרים בין הפקולטות האלה.

בנוסף ליחידות ההוראה הגדולות ימוקמו על הר הצופים גם היחידות הבאות: המכון הארכיאולוגי, בית בובר להשכלה מבוגרים, המרכז לחינוך יהודי בתפוצות ושורה של מכונים מחקר הקשורים לפקולטות השונות.

לשרות המורים, החוקרים והסטודנטים תוקם על הר הצופים ספריה לימודית מרכזית. ספריה זו, אשר תהיה בנויה בשיטת הסדר הפתוח, מיועדת לאחסון של 400,000 ספר והיא תבטיח מקומות ישיבה ל 3,000 קוראים.

לבד מיחידות ההוראה והמחקר יעלו להר הצופים מוסדות המינהל המרכזיים של האוניברסיטה וכל המחלקות הקשורות באופן ישיר עם פעילות ההוראה ועם הסטודנטים.

כן יבנו על ההר כל השרותים הצבוריים והמסחריים החיוניים לצבור הלומדים על ההר.

ב. קרית סטודנטים - פרוגרמה הדיור על הר הצופים מיועדת להקים "מסדרת שכונות" על ההר, אשר תהיה פעילה ומאוכלסת במשך כל ימי השבוע. כמו-כן קריה זו תהיה מיועדת לענות על מצוקת הדיור של הסטודנטים אשר ברובם אינם תושבי ירושלים וכן לספק מקום מגורים לכ-3,000 סטודנטים מחו"ל אשר ילמדו באוניברסיטה.

משרות אלה הניעות את האוניברסיטה לקבוע פרזנטה ל"קריה סטודנטים" בהיקף של 7,500 נפש, מהם 2,500 נפש של משפחות סטודנטים ו-5,000 נפש סטודנטים בודדים. ליחידת מגורים מסדר גודל זה חיוני להקים מרכז קהילתי אשר יספק שירותים צבוריים ומסחריים למתגוררים על הר הצופים.

לסטודנטים אשר ילמדו על החר וכן לאלה אשר יגורו עליו יש לדאוג לשטחי ספורט ונופש באתר צמוד לאזורי ההוראה והשכונים.

ההתפתחות המחירה של כוונת הוראה ומחקר חדשים מחייבת השארת רזרבות קרקע אשר ניתן יהיה לבנותם בעתיד ואף זאת קרוב ככל האפשר לאזורי ההוראה אשר יבנו בשלב א' ובשלב ב'.

פ ר ט י כ ל

ישיבת ועדת השרים העליונה לענין ירושלים

ב' בתמוז תשכ"ט - 18.6.69

נכחו השרים:

י. אלון - יו"ר, מ. בגין, מ. בנטוב, י. גלילי,
מ. קול, ח.מ. שפירא, א. ששון

נעדרו השרים:

א. אבן, ח. גבתי (בחו"ל), ז' ורהפטיג (בחו"ל),
פ. ספיר (בחו"ל), י.ש. שפירא, ז. שרף.

ד. אגמון	-	משרד לקליטת העליה
י. אורן	-	האוניברסיטה העברית
י. דש	-	משרד הפנים
א. הרמן	-	האוניברסיטה העברית
מ. כהני	-	משרד הפנים
י. לוי	-	מינהל מקרקעי ישראל
מ. מנדלבאום	-	מינהל מקרקעי ישראל
מ. טהר	-	משרד הפנים
ע. סיון	-	משרד האוצר
מ. טילברסון	-	משרד הפנים
א. סלע	-	לשכת השר פ. ספיר
ס. קולק	-	ראש עיריית ירושלים
ד. רזניק	-	צוות תכנית אב של הר הצופים
צ. רפיח	-	משרד החוץ
א. שדה	-	האוניברסיטה העברית
א. שחר	-	האוניברסיטה העברית
ש. שפירא	-	מינהל מקרקעי ישראל
ש. שקד	-	צוות תכנית אב של הר הצופים
י. הרמז	-	האוניברסיטה העברית
מ. ניר	-	מזכיר הועדה

רשמה: מ. טרלו

קרית האוניברסיטה העברית על הר הצופים

היו"ר השר י. אלון: אני מתכבד לפתוח את ישיבת הועדה. קבענו את
המקום הזה כמקום א' התכנסותנו כדי שנוכל
להסתכל על המתאר עצמו, במידה שכמה נקודות לא תהיינה ברורות
במידה מספקת.
ננסה היום למצות את הדיון כדי שלא נצטרך
להתכנס פעם נוספת בנושא זה.

עלי להבהיר תחילה את הצד המשפטי של סמכותנו בבפשא הזה. מן הצד המדיני-ציבורי מצאה הממשלה לנכון למנות מתוכה ועדה מיוחדת עליונה בעניני ירושלים בכל הקשור באיחודה ופיתוחה של ירושלים המזרחית. אולם, מהרגע שהעיר אוחדה על פי המשפט הישראלי, ברור לחלוטין, שכל החוקים החלים על מערבה של העיר, שוררים גם במזרחה. ואותו דבר חל גם על הועדה לבנין ערים וכל הפרוצדורות של האישורים כפי שמקובל בחלקיה האחרים של העיר.

בכל זאת ראתה לנכון לתעלות את ערעורה של האוניברסיטה העברית בפני הועדה, על החלטת הועדה לבנין ערים, משום שמדובר, בין השאר, לא רק בעתיד התפתחותה של האוניברסיטה בהר הצופים, אלא גם באחד הגורמים המאפשרים בנין מזרחה של העיר. מבחינה זו, אין דין הר הצופים כדין גבעת רם או רחביה או כל שכונה אחרת בירושלים. אולם, אין בכוונתי לשלול מסמכויותיה החוקיות של הועדה לבפשא ערים.

אני מזכיר לכולנו שזו ועדה בעלת סמכות סטטוטורית. לא נעשה שום דבר שיש בו משום הפרת החוק. אבל הועדה הסטטוטורית הזאת קבלה את סמכותה על פי החלטת הממשלה ועל פי החוק של הכנסת, מכאן מקור סמכותה.

כמה משרדי הממשלה מיוצגים בוועדה הזאת ע"י מינוי נציגים על פי הרכבה הפונקציונאלית. היו מקרים בעבר, במקומות פחות רגישים מאשר בירושלים, בהם היתה התנגשות בין גורמים שונים לגבי תכנון מסוים, ולעתים הממשלה, או ועדה מועדונית, פסקה בניגוד למה שהתקבל בוועדה לבנין ערים. ע"י הנחיה שכל שר נתן לנציגו בוועדה לבנין ערים, נתקבלה החלטת אחרת בין אם היא טובה יותר ובין אם היא רעה יותר.

מה שאוחלט בוועדת השרים העליונה לענין ירושלים יחייב את נציגי הממשלה בוועדה. בזה אמרתי את דעתי.

אנחנו ניגש מיד לשמיעת הדעות השונות בנושא הזה. נראה לי שיהיה זה נכון יותר אם ניתן את רשות הדיבור תחילה למסיגים, לנציגי האוניברסיטה, במקרה זה.

מר א. הרמן:

אני אניד כמה משפטים ואחר-כך אבקש
ממר שחם לדבר.

אני רוצה להודות לוועדה על שהסכימה
לדון בנושא הזה ועל כך שמצאה לנכון לקיים את הדיון דוקא במקום זה.

ב-28.4 פניתי אל ראש הממשלה וביקשתי

לטפל בנושא הזה הכולל את גבולות האוניברסיטה בהר הצופים ומה
צריך לדחוס למקום הזה. מוטב שצריך למקם במקום הזה קמפוס
אוניברסיטאי אשר ישרת - מבחינת הוראה ומחקר וכו' - 18,000
סטודנטים בשלב הראשון, ויתן מקום לשיכון על ההר ל-5000 סטודנטים,
ועל יד הר הצופים, בגבעה הצרפתית, לעוד 2500 סטודנטים ובני
משפחותיהם.

בדיון שהתקיים בסוף ינואר, בראשותו
של מר אשכול ז"ל והשר ח.מ. שפירא, ייבדל לחיים, סוכם, שאם אחרי
בדיקה לא נוכל למקם את זה בשטח המצומצם שנקבע ע"י הוועדה המחוזית,
נחזור לשאלה הזאת.

(מצביע על המפה) מוצע לנו לבנות
רק מה שבמסגרת הקו הכחול. אם זה יבוצע, תבואנה התוצאות הבאות:
א. איננו יכולים למקם על הר הצופים

5000 סטודנטים.

ב. לא נוכל להקים מרכז קהילתי במקום.
שהיה צריך לשרת את כל הציבור. יחסנו לנו 1500 מקומות לשיכון.
נצטרך להקים מבנים רב-קומתיים, בני 8 קומות ולפצל את השיכונים
של האוניברסיטה וזה יוריד את האפשרות של ריכוז השטחים מסביב
כמרכז קהילתי. הדבר ייקר בהרבה את הבניה.

אנחנו הצענו להקים מבני הוראה
בכביש הפנימי. הוצע לנו שהכביש יעבור במקום אחר (מצביע על המפה).
זה יהיה כביש ציבורי שאי אפשר למקם שם בנינים על ידו. נצטרך
להרחיק את הבניה, ופירוש הדבר שנצטרך לבנות לגובה. זה ייקר
את הבניה של מבני ההוראה והמחקר לפחות ב-20%. נצטרך גם
למצוא מקומות חניה. זה יגרום לאוניברסיטה הוצאה של 20 מיליון ל"י
ואף יותר.

אנחנו הצענו קמפוס אוניברסיטאי

שמבחינת מבני ההוראה הוא יהיה הגיוני, ולהשאיר קצת רזרבה
לשלוחה המזרחית של ההר. זה מעבר לקו המבדיל בין האקלים העתידי
של המזרח והמערב. זה נותן לנו תכנון הגיוני קהילתי של חיי

הסטודנטים על הר הצופים, מבחינת יוקר הבניה, הוא הפתרון הזול והמתאים ביותר. אנחנו גם טוענים שמבחינת מעלה ההר זה לא פוגם, זה יצא יפה ביותר. לעומת זה, מה שהוצע לנו היום, הופך את הקמפוס הזה לקמפוס בעל אופי עירוני בלי מרחבים של ירק בתוך הקמפוס ועל יד הקמפוס.

אבקש את ד"ר שחר שטיפל בעניין הזה בשתי

ועדות, לומר את דברו.

מה מתוכנן היה להכנות בתחום הזה בתכנית המקורית?

ד"ר שחר:

התכנית של העליה של האוניברסיטה להר הצופים מתחלקת לשני חלקים. החלק הראשון של בניית ההוראה והמחקר, **הקמת קריה אוניברסיטאית**, מקום מצויים בהחלק השני מבוסס על הכוונה **הקמת קריה אוניברסיטאית**, מקום מצויים לסטודנטים ולדוקטורנטים עם משפחותיהם. שני החלקים צמודים זה לזה בכדי לאפשר קומוניקציה נוחה ובטיחות לקמפוס. הרעיון הוא ליצור יחידה חיה ותוססת במשך כל ימות השנה. העניין נשקל ונבדק באופן יסודי מאוד, מה אפשרויות הבניה. בעניין ההוראה, המסקנה ברורה בהחלט, שאין אפשרות לבנות קמפוס הוראה על הר הצופים שיהיה מוקם ממספר קטן של יחידות. יש שתי אפשרויות: או בניה של מספר קטן של מכוניים על ההר, או העלאת שלוש - ארבע פקולטות ראשיות של האוניברסיטה העברית בירושלים. אין אפשרות לבחור באחת מהפקולטות, הן משולבות זו בזו הן מבחינת הלימודים של הסטודנטים והן מבחינת ההוראה של המורים. לכן החלטה נפלה להחזרת האוניברסיטה להר הצופים ועליה של 4 פקולטות ראשיות בירושלים. הכוונה היא להעלות את הפקולטה למדעי הרוח והחברה, המשפטים והחינוך. נוסף לכך, שורה של גופים הקשורים אל הפקולטות האלה, כמו בית הספר לעבודה סוציאלית, המחקר לארכיאולוגיה, מוסדות מחקר גוספים.

אם התכנית המקורית כבר תתגשם בשנת

הלימודים הקרובה, ילמדו 2200 סטודנטים שם, מהם אלף משפחות ו-1200 תלמידי הפקולטה למדעי הטבע שנה ראשונה.

אני רוצה להדגיש שהעליה להר הצופים

מאפשרת את גידול מספר התלמידים בפקולטה למדעי הטבע מ-750 ל-1200 בשנה הבאה. אם התכנית המקורית תתגשם בעוד 4 - 5 שנים, ילמדו על הר הצופים בין 13,000 עד 13,500 סטודנטים. הגוף העיקרי יימצא על הר הצופים. התכנון הסופי של ההר מיועד להפיל עד 18,000 סטודנטים. זה הגבול שאנחנו רוצים מבחינת פיסיית להעלות אל ההר.

המספרים של 13 אלף סטודנטים בעוד

5 שנים, מבוססים על תחזיות לגידול של הסטודנטים בישראל ועל שמירת חלקה של האוניברסיטה בירושלים. יש סיכויים שהמספרים יתממשו, במידה שנוכל לעמוד באופן פיסי בקליטה של מספרי הסטודנטים. מתוך המספר שצינתי, יש אחוז חשוב של סטודנטים מחו"ל. בעונת הלימודים הבאה יהיו 3000 סטודנטים מחו"ל שחלק ניכר מהם ייך לפקולטות של מדעי הרוח. התכנית כאה לענות על יכולת הקליטה של האוניברסיטה, של סטודנטים מחו"ל, שניתנת להם תשומת לב רבה באוניברסיטה, מבחינת קליטתם בישראל.

אם ההחלטה היא לשיבת האוניברסיטה

להר הצופים, היא מוכרחה לחול על הכל ואין אפשרות לפצל. יש לדאוג, מבחינה פיטית, לאפשרות איכלוס של סטודנטים נוספים.

לב האוניברסיטה זו הספריה הגדולה

ויש כוונה להקים ספריה, שאמנם איננה תחליף לספריה האוניברסיטה בגבעת רם, אבל הספריה תהיה לימודית ומספק מקומות ישיבה ל-3000 סטודנטים בהר הצופים. הקמפוס צריך להיות מקום בו יבלה הסטודנט מהבוקר ועד הערב. לכן מתכננים ספריה גדולה שתאפשר לסטודנט מקום לימודים נוח במשך כל תקופת לימודיו.

בנוסף למוסדות ההוראה על הר הצופים

כל מכוני המחקר הקשורים לפעילות של מוסדות ההוראה וקשורים ישירות לפקולטות למדעי הרוח, יהיו על ההר. עם ההתקדמות המהירה בלימודים, במחקר, הולך וגדל גם השטח הזה.

בצמוד לאיזורי ההוראה והמחקר,

יהיו גם המוסדות המרכזיים של האוניברסיטה העברית בירושלים. המינהלה, הדיקנים השונים, כל הייצוג של האוניברסיטה. כך שמלבד הסטודנטים שיימצאו פה, צריך גם לקחת בחשבון שיהיו על ההר עוד אלפים איש שיסייעו למינהל של האוניברסיטה כאן.

יש לאוניברסיטה שיכון סטודנטים

אבל השיכונים מפורזים במקומות שונים בעיר.

אין מספיק שיכונים ויש גם צורך להגדיל

את כושר הקליטה של המקומות לסטודנטים. אם יוצאים לשמור על מקומה של ירושלים בין האוניברסיטאות, יש לדאוג למספר מספיק של שיכונים. פיזורם של השיכונים גם אינם מאפשרים ליצור קהיליה של סטודנטים. אותו גוף בו חיים הסטודנטים, שבו קיים מרכז וחיים אקדימיים.

לצורך זה, התכנון הוא לבנות קריה של סטודנטים שמסוגלת לקלוט עד 7500 נפש. זה הפרויקט הגדול ביותר במזרח ירושלים מבחינת מספר האנשים. יהיה מרכז קהילתי גדול שיספק שירותי דת, בידור, מסחר, כל השירותים שקהיליה צריכה באותו מרכז.

ל-18,000 תלמידים יש גם צורך לדאוג למקומות פתוחים. השטח הכללי בתכנית המקורית, זה שטח קטן מאד. כל האוניברסיטאות החדשות שנבנות היום, הן בסדר גודל של פי 4 מהגודל המקורי, בתכנית שהושגו. ישנם קשיים טופוגרפיים של הר הצופים שמכריחים אותנו להתמש ב-800 דונם, אבל הקמפוס יהיה בנוי כמעט כולו בשון ולבנים ולא יתכן לדרוש מסטודנטים שלא יהיה להם מקום שיוכלו בו לצאת ולהתרענן. לכן יש צורך במקומות ירוקים.

בעידן של טכנולוגיה מתפתחת במהירות כזאת, נוצרים תחומים חדשים למחקר ועוד. השבנו שהקמפוס בגבעת רם יספיק ל-50 שנה, אבל קצב הגידול של כיווני המחקר החדשים הוא עצום. כאשר ניגשים לבנות קמפוס על הר הצופים, מוכרחים לעשות את החשבון לעוד 30 שנה, ואין ספק שתהיה התפתחות של כיווני מחקר חדשים, וחובה עלינו לתכנן עוד שטחים כדי שיהיה מקום לאוניברסיטה בעוד 30 שנה ולא רק היום.

לסיכום:

- א. מבחינת המחקר וההוראה, אין אפשרות למלא את הפרוגרמה האקדמית.
- ב. אין רזרבה של פיתוח מחקר וכיווני הוראה. זו פגיעה חמורה ביותר בעידן שלנו.
- ג. הקיצוץ מבחינת השטחים לשיכוני הסטודנטים, הופך אותם למצבור של בנינים בודדים וחסרי מרכז.
- ד. חוסר כל יכולת לגידול של האוניברסיטה העברית בעתיד הקרוב; ל-5 השנים הקרובות, אי אפשר לבנות קמפוס חדש. העברה של קמפוס אוניברסיטאי איננה דומה להעברה של ביח"ר. כאן מדובר על העלאת קמפוס של מורים. גם אם הם רוצים מאד בכך, הרי מדובר על העלאת 1500 מורים. הם צריכים לשתף אתנו פעולה בעליה להר. אין זה מן הדברים הקלים לשכנע אותם לעלות להר, ובפרט אם לא יובטחו התנאים לכך. קיימת נכונות מצדם, הבה לא נפגע כאימון המורים שהצמצומים בשטחים שתוכננו מראש, עלולים לפגוע בפעילות האקדמית שלנו. נשתדל לשמור על השטח המלא של המורים, שמא תיפגע הפעילות האוניברסיטאית של האוניברסיטה. נשמור על השטח הדרוש.

מר י. הרפז:

אני רוצה להוסיף כמה דברים.

ההנחה של הצוות המתכנן היתה על בסיס של אוכלוסית סטודנטים מסויימת שהנורמה של שטחים הדרושים עבורם היא אחת הנורמות הקיימות הנוחות, של 7,2 מ' לסטודנט, מול 9 - 10 מ' במקומות אחרים.

התכנית שלנו כפי שהתגבשה על יסוד שיחות מוקדמות, לא נתקבלה בסיכום, ונקבע הקו הכחול (מצביע על המפה) נסינו להתמודד עם התכנון לאור התביעה הזאת, והוכן תכנון אלטרנטיבי. התכנון האלטרנטיבי הוצג בפני הועדה. שתי הועדות האלה דחו את התכנית האלטרנטיבית דחייה מוחלטת, ונקבע שבתכנית כזאת אין אפשרות להעביר את האוניברסיטה אל הרצופים.

מן הראוי לשים לב למסמך בקודות

שמתעוררות והן מעמידות בפני הצוות בעיות חמורות.

ניתוח מראה שהמשטח העליון שהוא באחוז

בניה של עד 20%, הוא שטח נוח לבניה, ומכאן הצוות הגיע למסקנות של תכנון וגישה למימדי עומק ורוחב. הסיעון, כפי שניתן בשעתו, ע"י הועדה המחוזית, לקבוע את קו הבינוי על הקו הכחול, אומרת שהבניה היא על המדרונות המערביים. בהתאם לכך נקבע הקו כפי שנקבע.

כאשר נסינו להתמודד עם הקו הכחול,

הסתברו הדברים הבאים:

המפה הזאת (מצביע) מראה את התכנון

הכללי של הצוות על בסיס תכנית המתאר, כאשר הקו הכחול מותחם בשטח המוצע, שמראה מה השטח העומד לרשותנו, על מנת להתמודד עם הבעיה. הקו הכחול משמעותו שמול שטח שכולל 800 דונם שביקשנו, נותנים לנו 450 דונם.

מה ניתן לעשות ומה לא ניתן לעשות בתוך

השטח הזה, לפי 450 דונם. יש עוד 20% שפוע, 96 דונם. במזרח יש עוד 90 דונם, שטח שאינו כיועד לבניה כמו פינה, שטח שאינו ניתן לניצול - 25 דונם. שטח שניתן לניצול במין עקב קיומם של מבנים הסטוריים שהאוניברסיטה החליטה לא להרוס אותם - 65 דונם. לשיכוני סטודנטים 67 דונם. בסך הכל יש 450 דונם. נשאר לנו שטח פנוי לתמרון הבניה - 67 דונם למעשה.

מתוך ראיית המתחם הזה, צריך לצאת

מנקודות מוצא אלה: המבחן האחד הוא התכלית והשני הפועל היוצא. המבחן התכליתי נוגע להוראה ומחקר; השני - הסטודנטים בקמפוס. השטח שעומד לרשות בניית שיכוני סטודנטים מהשטח שביקשנו לאשר, מאפשר בנייה ל-2500 מקומות בקירוב, וכולם נמצאים בבנייה. נוסף לזה הועמד לרשותנו שטח של 67 דונם על הגבעה הצרפתית, על מנת לתכנן שיכון למשפחות כך שלסטודנטים חסרים לנו 2500 מקומות נוספים. המסקנה שנתבקשה היא: לקצץ במתחם ההוראה ולהוסיף מתחת לגן הבוטני מקומות ל-1800 סטודנטים. אין לנו מקום ל-1000 סטודנטים נוספים. 37 דונם נוספים על מנת לבנות 800 מבנים נוספים, עשויות להכליל 650 יחידות. משמע למספר של 800, חסר לנו שטח גם כן. הרעיון המרכזי של קהיליה, של אוכלוסיה מרוכזת סביב מערכת שירותים קהילתיים, מתמוטט.

מכיון שהבניה שלנו מתבססת על

תנועה אופקית, קביעת הועדה יוצרת אצלנו ייקור הבניה ב-25% וזה על 50,000 מ"מ, שזה לפי אומדן זהיר, במחירים של היום, 15 מיליון ל"י נוספים. העברת 1500 סטודנטים מייקר את הבניה ב-6 מיליון ל"י, הכל מחירים של אפריל 1969.

נקודה נוספת: בתכנית המקורית

המתכנן האיצ תביעה שהשטח צריך להיות מתוכנן כך שיאפשר 5000 חניות. 2500 כלי רכב יכולים להיות בתכנית המקוצצת, לא נשאר שטח לחניות פתוחות, פירושו של דבר, חניות מקורות, וזוהי הוצאה של 20 מיליון ל"י נוספים. זה הצד הכספי הכלכלי של אפשרויות אלטרנטיביות ברגע שהשטח מקוצץ.

נכון שהמתכננים בגישה המקורית שלנו לא

אצא רצו לבסס את זה בשלבים הראשונים כמקום בניה. מי שמכיר את השטח ואת האקלים בקיץ, יודע שזה מחייב מבנה סגור שלם. לפי אומדנים זהירים, הכנסת המבנה של המיזוג לבנינים, והבניה הרב-קומתית, מביאים להוצאה נוספת של 35%, אם נלך לבנייה מזרחה. (מצביע על המפה) המשמעות של התוואי העובר כאן, אהן מבחינת קיצוץ השטחים לבנייה והן מבחינת יצירת תוואי רועש שיפריע למערכת הלימודים בחלק העיקרי של הקמפוס להוראה.

האוניברסיטה בשעתו הגיעה לצורך

בתוואי הזה מטעם אחד: בהנחה שתהיה בניה כזו וכזו, הגיע הצורך בדרך פנימית. אולם ברגע שהשטח הזה איננו, הצורך, מבחינת האוניברסיטה, נופל. הועדה ראתה את הדרך הזאת ביישום אחר, כמעבר

וגם דרך גוף. בקיצוץ הבניה וקביעת הקו הירוק כפי שנקבע, האם יחייבו את האוניברסיטה בדרך שהיא לא זקוקה לה ?

זה קמפוס שיהיה קומפקטי . משטר הרוחות על הר הצופים הוא מי שניים יותר גדול מאשר בעיר. כל הר הצופים הופך לגוף בניה אחד ללא שטח ירוק. אם האוניברסיטה תקבל שמעבר לקו מסוים כל השטח תאא הירוק חיוני, שזה יהיה חלק מהקמפוס, על מנת שהאוכלוסייה של הקמפוס תוכל להכנס לשם ללא הפרעה. מחר גניח תתעורר הבעיה אם יש צורך בגדר כטחון. אם יאמרו לנו שגדר הבטחון נופלת לשטח העליון, משמע שקמפוס של סטודנטים אין להם שטח ירוק להכנס בו בכלל.

אם הועדה תשאל: מה מבינה האוניברסיטה שהשטח הירוק הוא בתחום הקמפוס ואיננו נוגעים בבעלות, הרי זו הדוגמא שאם מחר צריכים לבנות גדר כטחון כשטח התחתון, צריך לתת לקהיליה שטח ירוק שתוכל להשתמש בו.

היו לנו מחשבות ובהנו את עצמנו מה תוכל האוניברסיטה להציע, שהצדדים יוכלו לחיות עם הבעיה. יהיו לנו הצעות בקשר לכך, אם נתבקש, לאחר מכן, נוכל לומר אותן.

מר מ. סילברסטון: אם יש כאן ערעור, הוא איננו ערעור למעשה על החלטות הועדה המחוזית, אלא על סיכום שהושג בזמננו, לפני כמה חודשים, כפורום מאד מכובד של שרים - ראש הממשלה ושר הפנים ועוד גורמים חשובים. אם אין ערעור על החלטת הועדה המחוזית, זה משני סעיפים.

אחרי הסיכום שהתייחסת אליו, הועדה המחוזית התאימה את החלטותיה לאותו סיכום וציפתה שהאוניברסיטה תגיש את התכניות במסגרת הזאת. כמובן שהדבר מבוסס על חסכון מקסימלי בקרקעות. מר הרמן מכיר כמוני את העניין. עם כל הרצון להפוך את האוניברסיטה לשטח כפרי, ברור שהאוניברסיטה היא חלק מהעיר שהרים סביב לה והיסודות הם אחרים לגבי חישובי הקרקע.

בתוך השטח הזה, אשר לכל הדעות מאושר לבניה, יש שטחם שאפשר לבנות עליהם ואפשר לבצל אותם, וזה היה מוסיף. אולם, האוניברסיטה חושבת שאין לבנות עליהם. למשל, הגן הבוסני. ישנם גם שטחים משופעים שאפשר לבנות עליהם. זה כמובן מכניס לייקור שאף אחד איננו רוצה בו. אני לא הייתי מבקש לראות את הייקור כמכחן אבסולוטי כי יש לראות ערכים אחרים שצריך לשקול אותם.

ישנו כאן השטח ההררי המיוחד, נדמה לי שלגבי הסיכום שנעשה בזמנו, לא לקחו את זה בחשבון.

מר פ. כהני:

כאשר הועדה המחוזית ניגשה לפרובלמטיקה של הר הצופים, ראתה לפנייה שלושה תפקידים.

1. שיקום הקיים בהר הצופים ואכלוסו המהיר ככל האפשר;
2. מיקום האוניברסיטה והקמפוס בכללו על הר הצופים;
3. שמירת מקום תצפית על הר הצופים במידת האפשר המקסימלית.

בנושא הראשון של שיקום הבנינים והאוכלוסיה

נראה שהועדה המחוזית הלכה בצעדים בטוחים ובמהירות רבה לקראת האוניברסיטה. כל מה שהוגש אלינו, אושר במהירות המקסימלית במלואו. לא היה ויכוח בנושא זה בין האוניברסיטה לבין הועדה המחוזית. הויכוח התחיל בינינו כאשר ניגשנו לבחון את יעודו של הר הצופים ואת מיקומו של הקמפוס ומיקומה של האוניברסיטה על הר הצופים. לא היו ספקות שהאוניברסיטה - הן מבחינה הסטורית והן מבחינת האחריות - צריכה לתפוס את מקומה על הר הצופים. לולא היו טקלים את זה, היינו צריכים לדחוף את האוניברסיטה שתעלה על ההר מחדש. בנקודה זו לא היו בינינו ויכוחים. הויכוח התחיל בינינו כאשר התחלנו לבדוק, קודם יחד, ולאחר מכן בנפרד, מה השטח ההכרחי הדרוש בשביל האוניברסיטה. האוניברסיטה הגישה לנו תכנית ~~ת~~ מסוימת שאומרת שהיא מבקשת לייעד שטח בשביל לימודים ל-18,000 תלמידים ומקום מגורים בשביל 5000 תלמידים. המפתח לכל הנתונים האלה היה 9 מ"ר בשביל השטח האקדמי, 15 מ"ר בשביל מגורים.

המהנדסים והאדריכלים הגיעו למסקנה

ברורה לחלוטין, ש-160 אלף מ"ר בשביל הלימודים האקדמיים צריך ו-75 אלף מ"ר בשביל מגורים. כאשר תרגמנו את זה לשטח בנייה, כיסוי ההר ע"י בנייה, הגענו למסקנה שניתן ~~א~~ לחלק את זה לשלוש מחלקות. כל המבנים יהיו, בדרך כלל, בני שלוש קומות, ולכן הגענו למסקנה ברורה ולנתונים שאינם ניתנים לערעור, ש-360 דונם שועדת השרים בראשותו של ראש הממשלה לוי אשכול ז"ל, ייעדה לעניין הזה, טובים. למגורים לא יותר מ-25 דונם, ואז 160 לחלק לשלוש (שלוש קומות) זה 55 דונם, ובסך הכל 80 דונם שטח בנוי. משמעות הדבר, פחות מ-25% שטח בנוי על החר. הגענו למסקנה, שללא ספק 360 דונם שיעדו בשביל האוניברסיטה, יביאו ללא יותר מ-25% שטח בנוי. משמעותו של הדבר, ש-75% אלה מיועדים לכבישים, חנייה, שטח ירוק, פנימי, של האוניברסיטה.

הועדה המחוזית היתה מוכנה גם לאחר החלטת ועדת השרים לבדוק את הנושא הזה, אולם אנחנו לא קבלנו, לצערי, עד היום הזה, שום חומת מקצועי מהותי שהיה יכול לתת לנו את הנתונים של האוניברסיטה.

כאן אנחנו מגיעים לנקודה השלישית, מה יעודו של הר הצופים, נוסף ליעוד הראשוני בשביל האוניברסיטה? ללא ספק מגיע לאוניברסיטה שתקים את הקמפוס על הר הצופים בשטח המיועד. אבל נשאלת השאלה, האם בשביל הציבור אין לייעד בהר הצופים הר צופים, לאפשר שטח של נוף, שטח של סיור, שטח תצפית מסביב לאוניברסיטה? אם אנחנו גולשים מהשטח הירוק, נשארו אמנם שתי בליטות בניה, אבל ע"י זה אנחנו נהרוס לחלוטין את כל המדרון אשר מצד אחד צופה בכיוון העיר, עולה לעיר העתיקה, ומשם, ושם בלבד, נשאר לנו - לאחר שהאוניברסיטה עולה - מקום ובמדרון התחתון, שניתן יהיה לצפות מהר הצופים בכיוון העיר והעיר העתיקה. מצד שני, מהעיר מלמטה למעלה, אפשר יהיה לחזות ולראות ש רק את החלק המערבי של ההר. לכן לא נשארת בידינו ברירה מאשר לבקש שהאוניברסיטה תוקם על 360 דונם שועדת השרים הועידה לה בשעתו, ואנחנו - על פי הנתונים שקבלנו מהאוניברסיטה ועיבדנו אותם - חושבים שבהחלט ניתן למקם את האוניברסיטה שם. הרי 80% מהשטח שהאוניברסיטה ביקשה לבינוי, אושרו. מצד שני, נוסף למה שיש לתת לאוניברסיטה, יש הכרח לשמור על המדרון ליעודו המקורי: תצפית נוף הר הצופים.

הדברים שאדוני משמיע, זה כאילו לא נשמעו כאן דברים, אדוני לא עונה.

השר מ. קול:

הנתונים של האוניברסיטה הם: 18,000 תלמידים ללימודים ו-5000 תלמידים למגורים; אם מתרגמים את זה לשפת הבינוי ושטח הבינוי, נגיע למסקנה שיש לבנות 75 מ"ר שטח בנוי למגורים, לחלק לשלוש (שלוש קומות) זה 25 דונם שטח בנוי על שטח ההר בשביל מגורים, ו-162 בשביל לימודים. אם נחלק 162 לשלוש, יצא 55 דונם, וביחד זה נותן 80 דונם. האוניברסיטה מסוגלת לכסות את כל השטח הבנוי הדרוש להם, וזה 25% בלבד מהשטח שיעמוד לרשות האוניברסיטה. 75% ישארו למטרות אחרות.

מר מ. כהני:

האם זה אומר שלפי תכנית האוניברסיטה רק 10% יהיו בנויים?

השר מ. בנטוב:

מר מ. כהני:

קצת יותר. אבל יש בינינו ויכוח על הכבישים. לדעתנו הכבישים אפשר למקם

מחוץ ל-360 דונם אלה והשטח הירוק צריך לשמש את הציבור וגם את האוניברסיטה, זה צריך להיות פרק מחוץ לגבולות של 360 דונם. ההערכות שלהם עד היום הן מוטעות. הועדה המחוזית החליטה ב-20 בינואר. ביקשנו פעמים אחדות להגיש לנו את החומר. החומר טרם הוגש ואנחנו מצפים להכרעה.

מר י. לוי:

אני הייתי רוצה שיבינו על מה המחלוקת. ננסה לחלק את הנושא לשניים.

א. שטח בניה של הקמפוס;
ב. שטח ירוק.

אתחיל בשטח הבניה על הקמפוס. הדרישה המקורית של האוניברסיטה היתה 452 דונם, ואילו המתכננים הגיעו למסקנה שמספיקים 360 דונם. זאת אומרת, הפער בין התביעה המקורית של האוניברסיטה לבין המתכננים, כולם ביחד, הוא בסדר גודל של 90 דונם. זו המחלוקת הראשונה.

השר קול שאל אם מה שנאמר ע"י אנשי האוניברסיטה אין בזה ממש. יש בזה ממש, ועל זה המחלוקת.

היסודות של שני הצדדים אחידים. היסוד המקובל ע"י כל הצדדים, הוא שהאוניברסיטה הזאת חייבת לספק את צרכיהם של 18,000 סטודנטים על כל האביזרים. לו המתכננים מצד זה היו אומרים: לא, אנחנו רוצים 17,000 סטודנטים, אז היתה מחלוקת. לו אנשי התכנון היו אומרים: אנחנו רוצים בנין כזה ולא בנין אחר, היתה בזה מחלוקת. אבל אין מחלוקת על זה. היסודות אחידים. יש בית שמאי ויש בית הלל... לכן בדמה לי, שהצגת הענין בצורה כזאת, מסיחה מן הנושא.

בחזור 6 חודשים אחורה, לא בפורום זה, אלא בראשותו של אשכול ז"ל, הובאה הבעיה הזאת, ופרט לנושא אחד לא שמעתי היום שום סיעון חדש מהאוניברסיטה. מה היתה ההחלטה? איננו חולקים על שום יסוד שנקבע אז או היום ע"י אנשי האוניברסיטה. כלומר, קמפוס כזה וכזה שהם קובעים אותו ולא אנחנו. ועוד 7500 סטודנטים שצריכים לגור במקום הזה על מטרם מוסכמים.

בדיונים שהתקיימו בינואר, הצענו

- לאחר שראינו של-5000 סטודנטים יש מקום באותה מטגרת של 360 דונם או 450 דונם שלהם - להוסיף בגבעה הצרפתית השכנה שטח, כדי לשכן

עוד 2500 סטודנטים. כזה נסגר המעול ל-7500 סטודנטים. אם נוסיף 40 דונם כדי לשכן את הסטודנטים האלה, ונחבר את זה ל-360 דונם נקבל כבר 400 דונם מול 452 דונם. נשאלת השאלה; האם 50 דונם אלה יכולים להיות גורם לבית שמאי ובית הלל? האם אפשר להגיד בגלל זה שלצד השני אין הבנה בכלל והוא מגיע למסקנות קטסטרופליות? האם אפשר להגיד שהמסקנות הללו מסכנות בכלל את החיים של האוניברסיטה הזאת, לאחר שכל הדברים מוסכמים ע"י שני הצדדים? על 50 דונם, אפשר לומר דברים כאלה?

בתוקף תפקידי, אני חשוד שאני

רוצה לשמור קרקע. זה לא כך.

אני עובר לחלק השני של הבעיה, וזה:

מה מעבר לחומר? מדובר על עוד 350 דונם שהוא שטח ירוק מבחינת תכנון ויעוד. לולא היה הדבר מיועד לשטח ירוק, היו בודאי אומרים עלי שאני חושב על רווחים בשביל קרקעות. ובכן, אין אפשרות להפוך את השטח הירוק הזה לכל יעוד אחר.

אין דין גבעת רם כדין הר הצופים.

יש לישראל רק הר צופים אחד והוא איננו יכול, בשום פנים ואופן להינתן רק לבת היקרה ביותר של עם ישראל, וזו האוניברסיטה. המתכננים אומרים שם-360 דונם ואילך, זה לעם ישראל, ולא לבניה. האוניברסיטה אומרת: לנו. אנחנו נסגור את זה.

היכן נאמר שפרק אוניברסיטאי זה לא לציבור?

היו"ר השר י. אלו:

אם יחליטו לסגור את זה?

מר י. לוי:

היכן נאמר שקשה יותר לשמור על 360 שונם

מאשר על 800 דונם כשזה פתוח לקהל? אם נחיה בתנאי בטחון של היום, קל לשמירה שטח מצומצם יותר.

המחלוקת לגבי השטח השני שנמסרה רק

היום, היא על 350 דונם נוספים, כשטח ירוק בתחום הקרייה של האוניברסיטה או מחוץ לתחום הקרייה של האוניברסיטה. מבלי לפגוע באינטרסים החיוניים של האוניברסיטה, לאחר שהובטח לה כל מה שדרוש לגבי בנייני הלימוד והמגורים, אנחנו חושבים שהירק מסביב צריך לשמש את כלל הציבור של עם ישראל. אינני רואה אפשרות וצורך להעביר את זה היום לאוניברסיטה. נוסף לזה, עוד לא ראיתי שידרשו 125 דונם עבור חנייה של 5 אלפים מכוניות דוקא במקום הזה.

פ'ר ט. קולק:

כל אחד מדבר מנקודת המבט שלו, ואני
מדבר מהשקפת תכנון כל העיר.

מבחינה של תכנון העיר - ולא רק שלנו,
אלא גם אלה שקדמו לנו - ובענין זה אין חילוקי דעות שהבריטים
תכננו ירושלים יפה מבניני אבן, שטחים חפשיים ועוד, הרי הר הצופים
והמדורות צריכים להשאר חפשיים מבניה ולא צריך לבנות עליהם.
אני חולק על מר הרמן בכך אם יבנו על השטחים הקטנים מעבר לקו הכחול.
גם אם יבנו כנינים שהם שיא היופי, זה לא יהיה יפה שם. השטח צריך
להשאר חפשי. אם כעבור 20 שנה הטעם שלנו ישתנה, או אנחנו נשקול
אחרת או מי שהוא יגיד ששם צריך לבנות ^להאוניברסיטה חשובה מהכל,
אפשר אז להחליט להוסיף לאוניברסיטה שטחים. אינני חושב שאי אפשר
להתגבר על תנאי האקלים ואי אפשר לפנות מזרחה גם אם הבניה תעלה יותר.
אתמול גמרנו על קניית שטחים של הכנסיות מסביב להר ציון כדי להבטיח
שם ירק, ואנחנו ממשיכים בפעולה הזאת. אנחנו מעוניינים בפרק גדול.
כפי שאמרתי, יתכן שפעם יחליטו אחרת ויבנו גם שם. היום, אין הצדקה
לעשות זאת. יבנו גם בכיוון מזרח עם מיזוג אויר. אין בונים היום
ללא מיזוג אויר כניני ציבור כאלה. לא נוכל לפסול את המזרח לבניה
בכל הארץ בגלל האקלים. אלה שיגורו שם יהנו גם מהמראה הצופה אל פני
ים הטלח.

אני חושב שגדר כשהוא טוב יותר לבנות
מסביב לשטח הקטן ולא מסביב לשטח הגדול יותר. לא יהיה למטודנטים
שום קושי לעבור דרך הגדר ולהשתמש בפרק הזה המתוכנן. בשטח הזה
גם יבנו לאוניברסיטה את כל שטחי הספורט שלה, מגרש כדורגל או מגרש
טניס, דברים אלה אינם משנים את הנוף של ההר כי אין שם מבנים.
האוניברסיטה גם תצטרך לשמור על שטח יותר קטן. השטח של גבעת רם
איננו פתוח לציבור, אי אפשר להכנס לשם.

לדעתי צריך לשמור על המקום הירוק
שישמש את הציבור כולו, וגם ישמש רזרבה לעתיד, במידה ויחליטו פעם
לבנות בנינים נוספים ולהרחיב. לעת עתה, האוניברסיטה קבלה שטחים
שיכולים לספק את צרכיה.

מר סהר:

(מצביע על המפה) אני רוצה להראות
את הכביש שנסענו עליו, מצד אחד היה

רק נוף וראיתם גם את הכנינים החדשים של האוניברסיטה.

בפני הועדה המחוזית הוצגו שלושה דברים:

א. חזות ההר;

ב. תצפית מההר;

ג. קמפוס.

היה עלינו לפתור את שלושה הבעיות הללו. יש להדגיש, כי לגבינו, כועדה מחוזית, קיים מסמך חוקי של תכנית ירושלים 1962. הכביש צריך היה לעבור בקרבת מקום (מצביע על המפה). זה היה המצב החוקי שהיה קיים לאחר המלחמה. האוניברסיטה הגישה את התכנית הזאת והתחלנו לכדוק אותה. כל מה שמצוייר בכתום, מבוקש לבנייה, הוא כולל את שטח השלוחה המזרחית, את המרכז וקטע מסוים מצפון-מערב. זה באשר לשטחי הכנייה. באשר לשטחים הנמוכים, מציעים אנשי האוניברסיטה שטח ירוק ציבורי מתוח. השטח הזה מקוטע, הוא שבור. במקומות רבים מגיע תחום הבינוי אל תחום דרכים עירוניות, ואלה דרכים אשר אם הם מגיעים לאיזור הבינוי, פירושו של דבר שתזותו של ההר יהיה הר בנוי ככל הר אחר. ייחוד חזותי כהר הצופים - לא יהיה. הכביש הקיים היום - נעלם, אין אלטנרטיבה לציבור. מראים לציבור, שאם ירצה, יוכל להשתמש בדרכים אשר יקומו. אבל ההר עצמו הוא שטח פרטי של מוסד.

אנחנו ראינו את האוניברסיטה כאוביקט

מס' 1 בירושלים. נטינו להגיע לבסיס שיאפשר גם את חזות ההר ואת תצפית ההר. אמרנו שהגיוני מאד שאם אתה קובע קמפוס, הכביש צריך לעקוף אותו מבלי להפריע לו. אזי נותר לאוניברסיטה שטח בלתי מופרע, ואתה יכול למקם תצפיות מזרחה ומערבה, ואתה יכול לעשות כביש שיהיה כביש שפות לאוניברסיטה ויהיה רחב למדי כדי שיהיה בו מסלול עצירה למי שרוצה להסתכל משם ולצפות על הנוף. עקבנו אחרי התוואים שהאוניברסיטה ביקשה. הכביש הזה מלווה את הכביש של האוניברסיטה (מצביע על המפה). השוני הוא בכך שבקטעים מסוימים שהאוניברסיטה הציעה ככביש פרטי שלה, הוצע שזה יהיה עירוני וע"י זה נקבע קו ברור לחזות ההר. הגענו למסקנה שחזות ההר פירושו שימור המדרון שלו, והגדרנו את המדרון בצורה בולטת. אמרנו, מכאן ולמטה אין בינוי, ואם אין בינוי פירוש הדבר שיהיה שם פרק לאומי ציבורי. אם בעוד 20 שנה, יהיו יותר בנינים, אז מבחינה חזותית נראה מה לעשות.

בדקנו את המסקנה החזותית ומצאנו

שלאחר ניכוי השטחים של כביש הטבעת שהוא 90 דונם, עדיין נשארים 360 דונמים.

האוניברסיטה מבקשת להכניס לקמפוס הזה

18,000 סטודנטים ללימודים ו-5000 סטודנטים למגורים. זה דורש 162 אלף מ"ר רצפה ללימודים ו-75 אלף למגורים, בסה"כ - 240 אלף מ"ר רצפה. על חלק מהקרקע צריך להסיע מכוניות ויש שטח של קרקע שישאר פתוח לדרכים וחנייה ובינוי. 240 אלף מ"ר רצפה להכפיל בשלוש (שלוש קומות), זה נותן לנו 80 דונם.

כאשר הגענו למספר הזה היינו שבעי רצון.

יש מקומות חנייה דו-מפלסיים שמאפשרים להגיע ל-60 - 70 מכוניות לדונם. 80 לכינוי; כבישים פנימיים (מצביע על המפה) לשירות הקמפוס. אנחנו יכולים להגיע ל-200 דונם בינוי, ואז נשארים 160 דונם פתוחים. מה שהיה קיים באוניברסיטה והיה נכון, לגבי המחשבה תחילה, לא היה יכול להיות נכון לגבי הסידור הזה, כאשר הורדו 20% מהשטחים שרצו לבנות עליהם.

התכנית מקיפה 800 דונם. הם מורכבים

מ-450 דונם והיתרה - דרכים.

הועדה המחוזית קבעה שמקבלים את העקרון.

אנחנו מבקשים שתיקבע תכנית של בנין ערים, אשר תקבע את המדרון כפרק. לפי התכנית, ניתנים לאוניברסיטה 360 דונם, שלפי דעתנו יש בהם כדי להספיק וליישם את התכנית שהקמפוס רוצה בה. אנחנו חושבים שהשגנו את התכנית, כי נתנו אפשרות לקמפוס של הר הצופים להיות עסוף בירק וזה יישמר ע"י חוק הגנים הציבוריים, אשר יחול על העניין הזה לפי תכנית בנין ערים. יהיה לנו קמפוס שיהיה עסוף בטבעת, יעבור שם כביש טבעת של שירות ונוף מסביבו שעליו לא תהיה תנועה.

היו"ר השר י. אלון:

אני רוצה לשאול על כביש הטבעת מצדו

המערבי של ההר. אנחנו רואים שעל פי

התכנית של ועדת בנין ערים, החלק הירוק יהיה מהקמפוס והלאה בכיוון העיר מערבה. נבית לרגע שאנחנו לא מקבלים את ההצעה של האוניברסיטה לבנות בין כביש הטבעת המצומצם לבין הכביש העוקף הגדול, נאמר שהכביש העוקף ייסלל והוא יהיה הכביש הראשי, ממנו ועד לכביש הטבעת הפנימי יהיה שטח ירוק שיהיה כולו שייך לאוניברסיטה, והשטח הירוק השני מהכביש השני מערבה, יהיה כולו לעמ?

מר סהר:

קבעו שמבחינים בין דמת ההר לבין המדרון

של ההר. ההבחנה נעשית בקו טופוגרפי

שמעליו יש בינוי ולמטה אין בינוי. האוניברסיטה עטופה בכביש

ש-80% - 90% מהרכב שיסע עליו, יהיה שייך לאוניברסיטה.

ברגע שכביש הטבעת יהיה קיים, יש להניח
שהכביש הזה לא יהיה כל כך רחב כפי שמוצע כאן, כי היתה מחשבה
להביא אליו רכב ציבורי של אוטובוסים וכל הכרוך בכך. ברגע שכאן
יש כביש פנימי של האוניברסיטה ...

היו"ר השר י. אלון: מדוע אתה סבור שכביש הזה (מצביע על המפה)
איננו מספק את צרכי התיור?

מר סהר: הכביש הזה נמוך ביותר היעוד שלו הוא
נסיעה של 80 ק"מ לשעה. הרוחב המוצע הוא
כזה שיאפשר לראות את הנוף (מצביע על המפה). השטחים הנמוכים
נמצאים בירושלים ההסטורית. הועדה המחוזית קבעה שניתן ללכת עד
כמה שאפשר עם הטופוגרפיה כדי להגיע למקסימום שטחים להרחבת השטח
הצמוד לקמפוס. מדובר ב-360 דונם שרק 80 מהם יכוסו ע"י בינוי.

השר מ. בנטוב: יש ויכוח בין שטח הבינוי ובין השטח הירוק.
בתכנון זה שטח בינוי והתוא שטח ירוק.
לפי תביעת האוניברסיטה יגדל שטח הבינוי בכמה דונמים ויקטן השטח הירוק.
מה בוחס לשטח מצפון מערב?

מר י. הרפז: לשאלה של שר השיכון בתחום הבניה של
20% צאץ ההפרש, חלקו בשטח השיכון וחלקו
בתחום מתחם ההוראה.

מר א. הרמן: בנוגע לתוואי של הכביש הזה (מצביע
על המפה), מה יש מבנה קיים, החאן, שהוא
אחד הבניינים הראשונים על הר הצופים. הועדה המחוזית עומדת על זה
שהתוואי של הכביש יהיה דוקא למעלה מהחאן. זה הורס לנו את השטח
הזה של הבניה, שהוא אמנם שטח קטן מאד, אבל אם הוא הורס, צריך להקים
את זה למעלה לגובה.

הצענו בקטע האחר לעקל את הכביש, לא מעל
לחאן, אלא למטה להקיף את החאן, זה בנין קיים שלא יעלה על דעת איש
להרוס אותו. הפינה הזאת היא 10 דונם, זה לא משמש לתצפית.

השר מ. בגין:

שאלתי מופנית לאוניברסיטה. אני משער

שכולנו יש סנטימנטים לתפקיד ההיסטורי של ההר

המראה ממנו על ירושלים הוא אחד המראות המופלאים בעולם. מה חשובתכם לצוות האומר שתכניתכם, אם תתקבל, תסגור את ההר בפני הקהל הרחב האוהב לבוא ולראות מעליו את ירושלים?

מר א. הרט:

בתכנון המבנים על הר הצופים אנחנו מביאים

בחישוב גם הגורם הזה. כל הקמפוס יהיה

תצפית על העיר. אנחנו משקיעים בזה לא מעט מחשבה ולא מעט כסף. כל הצגות שטוחים. כל תייר וכל אזרח יוכל לבוא הנה והוא לא יפריע לנו, הוא יהיה אורח מבוקש. אנחנו הצענו לא להפוך את הכביש העוקף לעורק תנועה ציבורית. העורק של התנועה הציבורית יבוא למטה. עד שזה ייסלל, ישמש הכביש הזה, אבל הוא צריך להיות כביש שירות פנימי של האוניברסיטה, כל אחד יוכל לבוא לכאן.

היה כאן ויכוח בקשר לאנשים הרוצים לבוא

אל ההר ולצפות ממנו על העיר. ובכן, אנשים יכולו, יחנו את האוטו שלהם וילכו ברגל וישבו במקום נוח ומשם יראו את העיר. אינני בעד זה שיסעו במהירות של 20 ק"מ לשעה וכך יצפו אל העיר. אנחנו מצדנו נכין מקומות ונתאים את המבנים של הקמפוס לצורך זה.

אם הופכים את הכביש הזה לכביש עירוני

לתנועה, פירוש הדבר, שאנחנו לא יכולים לבנות עד הכביש, אנחנו צריכים להתחלק מהכביש.

הבאנו מספרים על כמה יעלה לנו לבנות

חנייה, כ-20 מיליון ל"י. מי מציע לנו את זה? אין לוועדה המחוזית סמכות להגיד לנו שאנחנו צריכים לבנות כאן 50,000 מ' בונים, אלא להקים אותו על הרכס לגובה, ההפרש במחיר הוא 20% - 25%. למי יש הכסף הזה? לממשלה? אני מתבייש בכל פעם כשאני הולך אל שר האוצר לבקש כסף, במצב של היום. האם עלינו לבקש את זה מתורמים בחו"ל? למה? כדי שמי שירצה לצפות, יסע דוקא באוטו, במהירות של 20 ק"מ לשעה, ולא ילך ברגל למקומות שאנחנו מכינים עבורו?

למר כנסוב: בשטח הבנוי ההפרש קטן.

אבל אם מדברים על 60 דונם שאפשר לבנות עליהם יותר בזול, ולהכין משם תצפית על העיר, מדוע לא? זה לא מפריע לצד הפנורמי של העיר.

מר סהר:

השאלה הראשונה שנשאלה היתה: מה

היו הנימוקים לכך שהקו הכחול המקביל

לא כלל את השטח שמול בית הקברות הצבאי, ומדוע הקו עושה תפנית כזאת באופן שהוא מותיר את השטח הזה כשטח פנוי ירוק? הטופוגרפיה נתנה לנו כאן קו גובה מסוים שנמשך כצורה כזאת. מי שיעמוד במקום הזה (מצביע על המפה) ויצפה אל בית הקברות הצבאי, יבין מדוע המתכנן המנדטורי קבע אותו כאן. כאן נוצרת פרסה כזאת שכל הגאיות שבין הרכסים יוצרים צורה רחבה יותר. האוניברסיטה ביקשה ששטחי הספורט הפתוחים שלה יהיו בשטח הפתוח הציבורי הזה. הועדה המחוזית אישרה את בקשת האוניברסיטה. דהיינו: בתחום זה לא תהיה בניה ותהיה עקביות של תחום הבניה לגבי קו הגובה. הפריסה מול בית הקברות תתאחה עם כל הגן ותהיה המקום הטבעי להתחבר דרך השטח של בית הקברות הצבאי עם איזה שהוא פרק. זה יהיה המקום היחידי, מבחינה פיסיית, שיחבר את השטחים הנמוכים. באותו מקום אין מניעה לכך שהקמפוס הזה שנועד להיות קומפקטי ככל האפשר, לא יהיו בו שטחים פתוחים לספורט. הספורט ייעשה באותו מקום שנפתח כאן (מצביע על המפה).

אשר לחאן. זו נקודת ציון בלבד. כולכם

מכירים אותו. זה רק שטח שאפשר לראות ממנו מזרח ומערב גם יחד. מה שקורה הוא מתקשר עם מה שאמר מר הרמן, עם הצורך החמור שיש לאוניברסיטה להתחבר עם הדרכים. היום הם לא יכולים להיות גיזונים רק מהכביש הצר הזה ומהעליה התלולה הזאת של הכביש אוגוסטה ויקטוריה. חייבים להתחבר, אבל כדי להתחבר יהיה צורך להעביר תוואי באיזה שוא מקום, באופן שיכלול את חיבור הכביש עצמו. יהיה צורך כאן במילוי של קיר. אם נבנה קיר כדי לבנות מערבה לחאן, הרי זה יפגום. שם יוקמו שני קירות עם תומכים שדינם כדין בנין. כדי למנוע את זה, קבענו שכביש הטבעת יהיה מעל לחאן.

אינני יודע מדוע חוזרים על הנושא

שזו תחבורה עירונית. החיים יותר חזקים מאשר התכנון על הניר. העובדה שתהיה קיימת מערכת עורקית, תפתור את הבעיה. איש לא יסע על בית המשפט העליון דרך דרכים מוצרות. ישנה מערכת מתוכננת הכביש הוא בחזקה ציבורית. אם האוניברסיטה דורשת כביש שירות שלה, אנחנו תומכים בזה בשתי ידיים. הוא מספיק רחב.

בקשר ל-60 דונם. המדובר הוא

שהפרש בין התכנית שהוצעה והתכנית שאושרה הוא בשטחים הפנימיים, השטחים האלה מסתכמים ב-90 דונם. בזמנו היתה הבטחה שניתנה ע"י ראש הממשלה ושר הפנים, לתוספת שטחים בגבעה הצרפתית. זה לא נדון עדיין בוועדה המחוזית, אבל שמענו מאלה שמטפלים בדבר, על הקצבה של 40 דונם שם.

מר שש קולק:

דברנו עם מינהל מקרקעי ישראל על עוד
11 דונם שאפשר להוסיף על 37 דונם.
מה המרחק מהגבעה הצרפתית עד לקמפוס?

תשובה:

700 מ'.

מר סהר:

ההצעה של האוניברסיטה היתה בכך
שאנשים יוכלו להעצר ויעלו על הגגות
שיהיו בנויים בהתאם לצרכים. הועדה קבעה שהנכס הזה ששמו הר הצופים
יהיה גם לקהל. אי אפשר לומר לציבור שפתרנו את הבעיה ע"י זה שהמורד
הנמצא פה יאפשר חנייה בשוליו. חשבנו שתהיה זו שעות אם נאפשר
לאנשים להתרוצץ בתחום האוניברסיטה. לשם מה להריץ תיירים בין הגגות?
צריך כאן תכנון מובהק ממלכתי. שני הדברים יכולים להתבצע.

מר א. הרמן:

כל אחד יודע שיש צורך באיזור הזה

ב-7500 מקומות שיכון לסטודנטים.

על זה אין ערעור. אני מניח היום שיש שם מקום ל-2500 נפש בגבעה
הצרפתית. הבעיה היא למצוא על הר הצופים מקום ל-5000 מקומות שיכון
כגבולות הקו הכחול. פה יש 2400 שהם בבניה היום (מצביע על המפה).
נסינו להתאים את עצמנו לקו הכחול, ואמרנו: זו בעיה קשה ויקרה
8 קומות וגם שפוע עצום. נבנה עוד 1500, וחסרים לנו 1000 מקומות
שיכון. אומרים שיש לנו שיכונים מפורזים. אומרים לבנות במזרח.
אין לנו כסף למיזוג אוויר! זאת גם הרזרכה הקטנה היחידה שיש
לאוניברסיטה על הר הצופים.

נסינו להתאים את עצמנו לכך שמדברים

עכשיו על הכביש הזה ועל התוואי שזה חשוב (מצביע על המפה).

מדברים על קיר אחד של 5 מ' גובה.

מר רוניק:

הבעיה איננה שטח. רוצים לומר שהמתכננים

לא התחשבו בנוף. אני רוצה שתסתכלו

על הצילום (מצביע על הצילום) יש כאן רצף של בניה ערבית. אנחנו
מציעים לבנות פה (מצביע על המפה)... כואב לי שמדברים על דונמים.
איש לא יכול להגיש שאנחנו פוגעים בהר הצופים או בעיר. איננו צריכים
את הכביש הזה אם שומרים על הירק. הפרופורציות בין הירק והבניה
הן נכונות. המטרה להעביר אותנו מזרחה ולהבטיח את הקשר האינטגרלי
שיש בין הר הצופים ובין העיר. אינני יודע מדוע? יש אתרים הסטוריים
שאנחנו שומרים עליהם. איננו רוצים רק לראות את העיר, אלא גם שהעיר

תראה את האוניברסיטה ואת הר הצופים. במשך 20 שנה הסתכלנו על האוניברסיטה שהיו בה פעם 1000 סטודנטים; עכשיו צריך להסתכל על האוניברסיטה שיהיו בה 18,000 סטודנטים. מדוע יש להתבייש בזה?

מי יבוא להר הצופים ולא ירצה להכנס

לאמפיתאטרון?

אנחנו עובדים שם מאז שחרור ההר. מתחילים להתוכח כאן על דברים שאינם רלוונטיים. זה כואב למתכננים.

מר ט. קולק:

ההבדל היסודי הוא שהמתכננים של האוניברסיטה התחילו לתכנן לפני שקבלו את הקו הזה שהתקשרו לתכנון שהם חשבו אותו לשיא השלמות, ואחר-כך כאשר באו לממשלה והממשלה קבעה קו אחר, או ראש הממשלה ושר הפנים קבעו קו אחר, הם חיפשו איך להתאים את התכנון לקו החדש. אולי זה דורש תכנון חדש.

מר א. הרמן:

אינני מקבל את זה.

היו"ר השר י. אלון:

לכל אחד מאתנו יש נשמה רומנטית וכל אחד מאוהב בתכנית שלו... אנחנו נצטרך לקיים עוד ישיבה אחת של ועדת השרים, וזה לא יהיה בנוכחותם של הצדדים. נצטרך לפסוק. היות והישיבה הבאה תהיה לא יותר מאשר שבועיים מהיום, אני מציע לכל גורמי התכנון - האוניברסיטה והמתכננים והועדה לבנין ערים, העירייה ומינהל מקרקעי ישראל - שייפגשו ביניהם בלעדינו פעם פעמיים וינסו לפתור את שלוש הבעיות הנראות לי מכחינת האוניברסיטה, מבלי לפגוע בעניין הציבורי הכללי.

(א) שיכון נוסף לאותם הסטודנטים שלא מצאתם להם מקום ראוי. אינני נוטה, בשלב זה, לפינה הדרום מזרחית. אני אומר לכם שאתם מתכננים אוניברסיטה במחצית הגדול שפעם יהיה צורך בו. אינני רואה, בשלב זה, את הפינה ההיא, כפתרון לשיכון הסטודנטים;

(ב) אין חילוקי דעות בין האוניברסיטה לבין האחרים לגבי כביש הטבעת הפרטי לפינה של החאן. יהיה ויכוח על יעוד הכביש. היות ונשיא האוניברסיטה אמר שברור שהטבעת החיצונית לא נסללה, שיהיה ברור - הוא מבקש - שלא יראו בזה את העתיד של התחבורה היות ומדובר בעתיד על טבעת חיצונית יותר. אין הכרח לקשור את רגלי האוניברסיטה בכך שהטבעת הפנימית תיהפך להיות הדרך הראשית, אלא זה יהיה לשימוש האוניברסיטה והמבקרים

ג) אני מציע לכם לבדוק את הענין של ההר. אני מתקשה מאד להרוס בתים עתיקים. את החאן הזה הייתי הורס בלי כאב לב... תנסו להגיע לפשרה מוסכמת ביניכם. מה שיוסכם ביניכם, יוסכם על דעת ועדת השרים מראש. תצמצמו את נקודות המחלוקת, אם אפשר, עד אפס. אם ישאר משהו - נוכל אנחנו לקבוע את עמדתנו לגבי נקודות המחלוקת האחרונות. אז אולי תשכנעו אחד את השני.

השר חמ. שפירא:

אני מקבל את הצעת השר אלון.

אני רוצה להזכיר, כאשר אשכול ז"ל יושב בראש הישיבה, הובעה דעה שלא כדאי לרכז את שיכוני הסטודנטים בקמפוס הזה. אינני יודע אם האוניברסיטה כל כך מעונינת, או הציבור כל כך מעונין שזה ישמש 7000 סטודנטים, שזו תהיה עיר של סטודנטים. בעולם היום מחפשים דרך איך לתקן את הדבר. כאשר הסטודנט יהיה קשור 24 שעות ביממה לקמפוס, זה לא יהיה לטובת הקמפוס ואפילו לא לטובת הסטודנטים. אני חושב שבסביבה ישנם עוד שטחים שאפשר להקדיש למטרה זו. אני מעונין שזה יהיה יותר מרוחק מאשר הגבעה הצרפתית. צריך למצוא דרך איך לצמצם את מספר הסטודנטים בתוך הקמפוס ולהעביר אותם למקום קרוב.

צריך לחשוב על הענין הזה ולכוא לידו סיכום. זה יהיה לטובת הענין כולו ויקל גם עליכם.

מר א. הרמן:

חלק מהסיכום שהיה לנו עם אשכול ז"ל היה, שנוסף על 7500 מקומות כאן, יהיה צורך בעוד 2500 מקומות בחלקים אחרים של העיר.

היו"ר השר י. אלון:

שר הפנים העלה בעיה רצינית.

עם כל ההשגים בפיתוח מזרח ירושלים, הרי מספר היהודים שכבר חיים שם ועתידים לחיות בה, איננו מעודד. הנה לפנינו תכנית רבת חזון על עיר אוניברסיטאית שתהיה שוקקת חיים יהודיים, כולל דוקטורנטים ומשפחותיהם. אני רואה בפרויקט הזה מעבר ונוסף לחשיבותו המדעית, גם דבר מדיני ממדרגה ראשונה, זה מבצר יהודי אדיר שהופך את אחיזתנו במזרח העיר לחזקה מעין כמות.

מ ח ל י ט י מ

כי כל הגורמים העוסקים בתכנון שטחו של הר הצופים יקיימו דיון
משותף במגמה להגיע לנוסחה מוסכמת.
חילוקי הדעות יובאו להכרעת הועדה העליונה לענין ירושלים.

הישיבה נבעלת